

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Zdravotně sociální fakulta

Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Family - mainstreaming v českobudějovickém regionu

Vypracoval: Lenka Candrová

Vedoucí práce: Mgr. Hana Francová, PhD.

České Budějovice 2015

Abstrakt

V této práci jsem se zaměřila na běžnou fungující rodinu a na nekomerční služby na podporu těchto rodin. Tyto služby jsou poskytovány na regionální úrovni, čili na úrovni krajů a obcí, které mají lepší přehled o tom, co je v jejich regionu žádoucí a potřebné. Hlavním cílem této práce je zmapovat tyto služby v českobudějovickém regionu. Důležitým cílem je zjistit od poskytovatelů využití těchto služeb a zjistit názor odborné veřejnosti na existenci těchto služeb.

Teoretická část práce se zabývá rodinou jako takou. V první kapitole najdete několik definic rodiny, neboť každý autor přidal definici rodiny ze svého pohledu a praxe. V druhé kapitole popisují historii rodiny od starověkého Řecka, přes středověk až po život rodin do 20. století. Tato kapitola je zaměřena na velikost tehdejších rodin, uspořádání, naplňování funkcí, genderový problém a na změnu rodin vzhledem k politickým systémům. Ve třetí kapitole jsem přelom 20. a 21. století již pojala jako současný stav českých rodin. Zde je např. jak se vzhledem k historii vyvinula rodina, její křehkost a ekonomická situace. Ve čtvrté kapitole je vyzdvíženo několik konfliktů v naplňování funkcí rodin vzhledem k zaměstnání členů rodin. Od páté kapitoly se zabývám regionální rodinou politikou a to od historie po současnost. Jak se regionální politika vyvíjela, co s sebou přinášela a co se naopak změnilo. Dále přibližují sociální služby pro rodiny, kde se blíže specifikují na služby na podporu rodin, jinak nazýváno Aktivity na podporu rodin, kde jsem z těchto služeb zvolila nekomerční služby.

V empirické části jsem se zvolila ke zjištění výzkumných otázek kvalitativní dotazování, kdy jsem oslovila komunikační partnery z oblasti poskytovatelů výše uvedených služeb a komunikační partnery z oblasti odborné veřejnosti. Zajímalo mě, jaká je využitelnost těchto služeb a jaký je názor odborné veřejnosti na tyto služby. Dále jsem se snažila zmapovat nekomerční služby v českobudějovickém regionu.

Výzkumný soubor tvořilo dohromady 15 oslovených komunikačních partnerů, 10 těchto oslovených mělo zájem spolupracovat. Vzorek byl vybírán na základě odbor-

nosti – 5 partnerů a dalších 5 partnerů z řad poskytovatelů nekomerčních služeb. Všichni partneři byli osloveni ve správním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice. Šetření bylo provedeno pomocí polostrukturovaného rozhovoru, který obsahoval 5-6 otázek.

K vyhodnocení jsem zvolila metodu trsů. Skupiny odpovědí u odborné veřejnosti jsem zvolila: Povědomí a zkušenost s NS (nekomerční služby), Potřebnost NS, Budoucnost NS. A u skupiny poskytovatelů NS: Kapacitní využitelnost NS, Poskytované služby NS, Budoucnost NS. Z výzkumu vyplynulo, že odborná veřejnost má vlastní či zprostředkované zkušenosti s nekomerčními službami, vidí je jako potřebné pro rodinu, a doufají v kladnou budoucnost, tzn. v rozvoj těchto služeb. Shodli se tak s odpověďmi od poskytovatelů NS, kteří mají velmi dobrou kapacitní využitelnost i s rezervou pro budoucnost, vědí a zjišťují o jaké služby je největší zájem, popřípadě o které je zájem do budoucna. Svou budoucnost vidí pozitivně, nemají strach, že by nepokryli poptávku.

Závěrem lze říci, že výzkumné otázky byly zodpovězeny. První výzkumná otázka: Jsou nekomerční služby na podporu rodiny vnímány odbornou veřejností jako žádoucí a potřebné? Byla rozhovory zodpovězena. Odborná veřejnost má o nekomerčních službách povědomí, tzn. osobní či zprostředkovanou zkušenost. Uvědomují si důležitost práce s rodinou, a hlavně práci rodiny na sobě samé.

V druhé otázce: Je z hlediska poskytovatelů nekomerčních služeb na podporu rodiny zajištěna dostatečná kapacita služby? Drtivá většina poskytovatelů se shodla, že jejich kapacita je dostatečná, většinou jsou naplněny z 80%.

Abstract

In this work I aim to focus on normal daily functioning of the family and on non-commercial services which support these families. These services are offered at a regional basis, i.e., at the county or district level which have a better overview of the needs of the local residents. The main goal of this thesis is to map out these services in the region of Ceske Budejovice. The secondary aim is to find out from the providers the actual use of these services and to discover the opinion of the people from the public sphere.

The theoretical section of this thesis centers on the family unit. In the first chapter various definitions of the family is provided as authors have differing definitions based on their experiences and point of view. In the second chapter I describe the history of the family from the ancient Greeks through the Middle Ages up to the 20th century. This chapter concentrates on the size of the families within their respective age, the arrangement of the family's functions, the issue of gender, and the change of family with regard to the political system. In the third chapter, the turning point of the 20th and 21st centuries is regarded as the current condition of Czech families. For example, how do the families evolve in its economic fragility? The fourth chapter points out the functions of the family with a focus on the employment situation of family members. In the fifth chapter the history of regional family policy from the past up to now, for example, how regional policy has evolved over time. Furthermore, social services for families specifically, with regard to family support, also referred to as Activities of Supporting Families, whereby the services chosen are not commercial.

In the empirical part I chose to research questions qualitatively in which I asked respondents from the providers of the aforementioned services and respondents from among the recipients from the professional class. I wanted to know the use of these services and the public's opinion of them. Furthermore, I tried to map out the noncommercial services in the region of Ceske Budejovice.

The research data created incorporates 15 communication partners, ten of which had an interest in cooperating. The sample was chosen on the basis of expertise, five

partners were providers of noncommercial services. All of the partners in the district were questioned with the extended borders of the Ceske Budejovice region. The research inquiry was made with the help of a semi-structured questionnaire consisting of five or six questions.

For evaluation I have chosen the method of clustering. The groups of answers for the professional class I chose: Awareness and experience with NS (non-commercial services), Need for NS, Future of NS. And at groups of providers of NS: Capacitive usability of NS, Services provided by NS, Future of NS. The survey revealed that the professional class has its own or mediated experiences with non-commercial services, they see them as requirement for family and they hope for their positive future, i.e. in development of these services. Their answers match up with the answers of NS providers, who have a very good capacitive usability even with a future reserve, they know and keep finding out which services are the most demanded or in which services would be interest in the future.

They see their future positively, they are not afraid that they could not cover the demand.

To conclude that, all research questions were answered. First research question: Are non-commercial services for family support perceived by the professional class as desirable and necessary? It was answered with interviews. The professional class is aware of the non-commercial services, i.e. personal or mediated experience. They realize the importance of working with family and especially work of the family on itself.

In the second question: Is in terms of providers of non-commercial services for family support ensured sufficient capacity of service? Overwhelming majority of providers agreed that their capacity is sufficient, they are mostly filled to 80%.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne 12. 8. 2015

.....

Lenka Candrová

Poděkování

Chtěla bych poděkovat vedoucí mé bakalářské práce paní Mgr. Haně Francové PhD. za pomoc a rady při tvorbě mé práce.

Obsah

1	SOUČASNÝ STAV	13
1.1	Rodina	13
1.1.1	Historické pojetí.....	14
1.1.2	Současné pojetí.....	17
1.1.3	Rodina a zaměstnání.....	19
1.2	Regionální rodinná politika	21
1.2.1	Cíle rodinné politiky	25
1.2.2	Zásady rodinné politiky	26
1.2.3	Rodinná politika na území měst a obcí	26
1.3	Aktivita na podporu rodiny	28
1.3.1	Sociální služby	29
1.3.2	Služby na podporu fungující rodiny	30
1.3.3	Činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí... 31	
2	CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY	32
3	METODIKA	33
3.1	Kvalitativní výzkum.....	33
3.2	Charakter výzkumného souboru.....	33
3.3	Vymezení prostoru:	34
3.4	Koncepce polostrukturovaného rozhovoru:.....	34
4	VÝSLEDKY.....	36
4.1	Identifikační údaje komunikačních partnerů	36
4.2	Interpretace výsledků výzkumného šetření:	37
4.2.1	Skupina odborné veřejnosti	37

4.2.2	Skupina poskytovatelů služeb.....	40
5	DISKUZE.....	45
6	ZÁVĚR.....	48
7	POUŽITÉ ZDROJE	49
8	KLÍČOVÁ SLOVA.....	54
9	PŘÍLOHY	55
9.1	Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru	56
9.2	Záznamový arch.....	57
9.2.1	Pro odbornou veřejnost:	57
9.2.2	Pro poskytovatele nekomerčních služeb:.....	58
9.3	Souhrnné odpovědi dle záznamového archu	60
9.4	Seznam zmapovaných nekomerčních služeb v českobudějovickém regionu	66

Seznam použitých zkratk

JČK = Jihočeský kraj

MMR = Ministerstvo pro místní rozvoj

MPSV = Ministerstvo práce a sociálních věcí

NS = nekomerční služby

SO ORP ČB = správní obvod obce s rozšířenou působností České Budějovice

Úvod

„Rodina je základ státu“, takto a mnoha dalšími definicemi rodiny mnozí autoři dokazují jedinečnost a důležitost rodiny jak pro stát, tak hlavně pro společnost. V rodině se utváří vztahy, návyky, zvyky, dovednosti či schopnosti jak jedince, tak celé rodiny v zapojení do společnosti a zároveň tak v jejím fungování.

Rodina se postupem času utváří a mění. Mění se zvyky, velikost rodiny a mnohé další. Do 19. století byly rodiny velké, vícegenerační, s postupem času došlo k rozpadu těchto velkých rodin a v dnešní době jde o rodiny tzv. nukleární, malé.

Z pohledu rodinné politiky lze rozlišit dva typy služeb, které slouží podpoře rodiny. Prvním z nich jsou služby sociální povahy, které jsou zaměřeny na rodinu jako celek, či na jednotlivce nacházející se v nepříznivé sociální situaci, jde o tzv. „sociální služby pro rodiny“.

Druhým typem služeb pro rodinu jsou služby na podporu fungující rodiny. Tyto služby mají preventivní podpůrný charakter – mají usnadňovat a posilovat manželské soužití a rodičovství, podporovat rodiny v péči o děti a při harmonizaci práce a rodiny.

Služby pro fungující rodiny začaly být v roce 2005 finančně podporovány prostřednictvím dotačního programu MPSV - „Podpora fungující rodiny“. Kromě této podpory nebyla doposud službám pro fungující rodiny věnována ze strany státu pozornost. Tato úloha náleží zejména krajům a obcím, které tak díky bezprostřední znalosti potřeb rodin a místních podmínek jsou jedni z nejdůležitějších aktérů rodinné politiky.

Proto jsem si zvolila toto téma bakalářské práce, myslím si, že je zapotřebí dostat do větší povědomí tyto služby pro rodinu, zejména ty nekomerční. Hlavním cílem je zmapovat nekomerční služby v českobudějovickém regionu a zodpovědět výzkumné otázky. Sběr dat proběhne polostrukturovaným rozhovorem s komunikačními partnery

z řad odborné veřejnosti a poskytovatelů nekomerčních služeb. Vyhodnocení těchto dat pomocí metody trsů.

1 SOUČASNÝ STAV

1.1 Rodina

Rodina je jednou z nejdůležitějších skupin, které utváří společnost. Ve Velkém sociologickém slovníku (1996) je rodina „nejdůležitější společenská skupina a instituce, která je základním článkem sociální struktury i základní ekonomickou jednotkou a jejímiž hlavními funkcemi je reprodukce trvání lidského biologického druhu a výchova, respektive socializace, potomstva, ale i přenos kulturních vzorů a zachování kontinuity kulturního vývoje.“

Definicí a pojetím rodiny se zabývá mnoho autorů, pro srovnání uvádím několik dalších definicí.

Další definici rodiny uvádí ve své práci Žáková (2013) dle citace Hartla, kdy říká, že rodina je charakterizovaná z hlediska psychologie jako společenská skupina spojená manželstvím či pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí.

Šimečková (2008) ve své práci uvádí definici, že rodina je skupina lidí se společnou historií, současnou realitou a budoucím očekáváním vzájemně propojených transakčních vztahů.

Oproti tomu Navrátilová (2007) poukazuje na nejednoznačné vymezení rodiny a rozděluje chápání rodiny do dvou základních skupin. Za první se jedná o posuzování podle vzájemných vztahů (partnerský, manželský, rodičovský). Na druhé straně jde o způsob soužití, kdy rodina je chápána jako domácnost.

Rodina je obvykle definována jako skupina lidí, spřízněná sňatkem, původem, nebo osvojením, kteří žijí společně ve společné domácnosti, stejně jako mnohé jiné moderní rodiny, dokonce i jejich definice je věc debaty (Coleman, 2006)

Dle Koncepce v oblasti rodinné politiky v Jihočeském kraji (Jihočeský kraj, 2005). je „Rodina prostorem, ve kterém dochází k formování osobnosti člověka, prostorem tvorby lidského kapitálu, výchovy a růstu budoucích generací. Jako taková je bezesporu základní a nejvýznamnější jednotkou naší společnosti. Bez fungující rodiny, realizující své základní sociální funkce, je ohrožena samotná existence dané společnosti. Právě ohled na přirozené funkce rodiny a jejich význam pro společnost je trvalým východiskem státní politiky ve vztahu k rodinám. Jejím cílem by mělo být vytvoření takového

prostředí, v němž nebude rodinný život znevýhodněn oproti ostatním formám života, a v němž zároveň budou existovat podmínky pro kvalitní výkon rodinných funkcí v jejich přirozeném prostředí

1.1.1 Historické pojetí

Pojem rodina a rodina jako taková, se vyvíjela v průběhu staletí, níže v kapitole bych vám ráda nastínila, jak taková rodina byla chápána a jak fungovala již např. od starého Řecka, přes středověkou Evropu až po 20. stol.

Obsah našeho dnešního pojmu *rodina* byl ve starověkém Řecku podstatně jiný, nevztahoval se k pokrevnímu příbuzenstvu, ale v první řadě k majetku. Rod neboli *genos*, byl souborem rodin; muži z nich odvozovali svůj původ od společného předka a přebírali jeho jméno. V čele rodu byl král, který byl představitelem kultu a nejvyšším soudcem, ale neměl hospodářské kompetence. Rodina byla přísně patriarchální, mužům se tolerovali konkubíny. Starověká řecká společnost neznala právo na ochranu dětí, dítě považovala za plnoprávnou bytost až potom, co dostalo jméno. Přebytné, nemanželské anebo evidentně postižené děti se odkládali v košících anebo hliněných nádobách na veřejném místě, odkud si je buď někdo vzal, nebo zemřeli (Bártlová, 2009).

Rodina měla po dlouhá předcházející staletí stabilní, obvykle tří i vícegenerační podobu a byla především ekonomickou jednotkou (Krebs a kol., 2005).

V tradičních evropských společnostech byla na místě dnešní nukleární rodiny obvyklá vícegenerační domácnost, v níž se v důsledku vysoké úmrtnosti ve středním věku dosti často obměňovalo složení rodičovského páru. Asi polovina dětí se nedoživala patnáctého roku života, umíraly dříve. Zemřela-li žena, domácnost ji těžce postrádala, protože v rodině bývalo hodně dětí a domácnost byla i hospodářská jednotka (Možný, 2008). Ke stabilní rodině neodmyslitelně patřila nerovnost mezi muži a ženami, včetně nerovnosti sexuální (Krebs a kol., 2005).

Hlavní identitou ženy byla identita hospodyně. Zemřel-li muž, zanechal vdově dílnu anebo hospodářství, s kterým si také sama neporadila (Možný 2008). Rodinné chování bylo založeno na respektování křesťanské manželské morálky a bylo chápáno jako

nerozlučitelný svazek muže a ženy, jehož smyslem je plození dětí, které byly vnímány především pro přínos ekonomický (Krebs a kol., 2005).

19. století

Praxe ukázala, že v 19. století odstartovaný proces industrializace předznamenává nebývalou proměnu životních poměrů rodiny (Šrajer, 2008). Období industrializace a s ní spojené urbanizace, bylo doprovázeno silnými migračními pohyby za prací do měst a počátky liberalizace při uzavírání sňatků (Krebs a kol., 2005).

Dochází k dělení produkce a domácnosti, což v důsledku znamená nejen, že životní rytmus, rozdělení rolí a podoba vztahů přestávají být primárně určovány průběhem prací, ale dochází i k redukci domácnosti na *jádro rodiny*, které přejímá více charakter citového společenství (Šrajer, 2008).

Výsledek je ten, že se rodina ze svých dosavadních funkcí vyvazuje. Vyvazuje se i ze sociálně kontrolovaných mravních pravidel. Přestává platit tradiční přidělení rolí dle pohlaví. Ženám se dostává stejné možnosti vzdělání jako mužům. Mohou se uplatnit na trhu práce a stát se na nich finančně nezávislými (Šrajer, 2008).

20. století

Ve 20. století přestalo být obvyklé, aby se nevěsta stěhovala do domácnosti ženicha. Univerzální neolokalita mladých párů zakládajících rodinu a nízká úmrtnost ve středním věku naopak vedla v moderních společnostech k tomu, že co manželský pár, to domácnost a samostatná rodina, což platí až do odchodu dospívajících dětí z domova (Tomeš, 2010).

Dalším podstatným impulsem k proměně rodin bylo akceptování liberálnějšího rozvodového zákonodárství, a to od 20. let 20. století, kdy také docházelo ke snižování počtu dětí v rodinách a to nejdříve ve vyšších a středních příjmových vrstvách, později u městské populace a nakonec i na venkově (Krebs a kol., 2005).

Krebs (2005) také uvádí, že po roce 1945 se stabilizovalo reprodukční chování, kdy mladí lidé obvykle před založením rodiny spolu uzavřeli sňatek a až po něm došlo k narození prvního dítěte, snižoval se věk při uzavírání sňatků i prvního porodu pod 25

let a zpravidla se v rodinách narodilo více dětí, také rodiny se třemi a více dětmi byly poměrně četné.

Západní Evropou a Spojenými státy prošla vlna sociálních nepokojů, radikálních hnutí a i posledního rozmachu velkých ideologií. Pod vlivem marxismu a feminismu byla tradiční rodina označena za ideologický, utlačující koncept, jenž nereprezentuje nic v realitě; a pokud ano, tím hůř (Možný, 2008)!

Možný (2008) dále cituje, že radikální kritika rodiny skutečně prokázala, že instituce, která byla považována za snad nejstabilnější výtvar naší civilizace, se nejméně od konce první světové války podstatně změnila a dále mění. A že se mění nikoli okrajově, ale ve svých nejzákladnějších charakteristikách.

V průběhu šedesátých let v západní Evropě, v USA i u nás dospívají a vstupují do společnosti mladí lidé narození těsně po druhé světové válce. Tato generace, vyrůstala právě v rodinách padesátých let, v době, jež bývá ve Spojených státech i v západní Evropě označována jako dekáda rodiny (Možný, 2008).

Až do konce 60. let 20. stol. zůstala rodina místem prožívání skupinové identity. Poté došlo k výrazným změnám. (Matoušek a kol., 2013) V druhé polovině 60. let 20. století rodinné chování významně ovlivnily postoje mladé generace, která pocházela právě z poválečné populační vlny, a která se bránila stereotypu tradičního začátku zakládání rodiny a podoby rodiny. To vedlo k tomu, že mladé páry spíše preferovali vzdělání a kariéru než brzké zakládání rodiny (Krebs a kol., 2005).

Pro lepší shrnutí níže uvádím faktory dle Krebse (2005), které ovlivnily podobu a vývoj rodiny v průběhu druhé poloviny 20. stol., byly založeny na:

- volnosti při zavírání manželství
- růstu úrovně vzdělání a kvalifikace žen a jejich stoupajícím podílu na trhu práce
- vzestupu rozvodovosti
- rozvoji demokracie a osobních práv – které ovlivnily liberalizaci potratů, rozšíření antikoncepce a plánování rodičovství, uplatnění práva žen při rozhodování o svém budoucím mateřství

- zkrácení faktického reprodukčního období u žen
- prodlužování délky života
- úbytku narození dětí ve vyšších pořadích a na snížení plodnosti.

V posledních letech se pak jednoznačně prosadily tendence vytváření partnerských svazků bez uzavření manželství a vzestupu podílu dětí narozených mimo manželství (Krebs a kol., 2005).

1.1.2 Současné pojetí

Zdá se, že v důsledku kulturně sociálních změn i legislativy v oblasti rodinného práva, sociálně právní ochrany a zabezpečení práv dětí, ale i v důsledku reklamy, módních trendů a životních postojů prezentovaných především médií, dochází k pozvolné avšak zásadní proměně rodinných vztahů. Zcela jistě to má souvislost i se všeobecnou krizí autority. Mění se hodnotový a normativní obsah mateřství a otcovství, respektive postavení matky, otce a dětí v rodině (Šrajer, 2008).

Současná rodina je křehká ve srovnání s minulostí málo stabilní a malá. Pokud se dostane do těžkostí, je více než dříve závislá na státu a jiných zdrojích. Základními funkcemi rodiny jsou dnes v našem typu společnosti ekonomické zajištění a emocionální podpora. Kromě toho je to výchova dětí. Podstatným rysem rodiny v současné společnosti našeho typu je, že její stabilitu určuje zejména emocionální bilance dospělého páru, a jen v minimální míře tradiční systémy sociální kontroly (Matoušek a kol., 2013). Soukupová (2010) uvádí, že jako první formu partnerského soužití představují soužití na zkoušku. Právě toto soužití je typické v současnosti pro partnerské dvojice, kteří spolu plánují společnou budoucnost.

Rodina je prvním, modelem společenství, se kterým se dítě setkává a které zásadně determinuje jeho osobní vývoj a vztahy k ostatním osobám, ale i společenským skupinám, je východiskem přenosů specifických modelů chování při vytváření jeho dalších vztahů ve společnosti (Krebs a kol., 2005).

Nejvýznamnější podporu mají obvykle rodiny, v nichž jsou přítomné ekonomicky závislé děti a v nichž by měli rodiče být nositeli biologické, ekonomické, výchovné a sociální funkce rodiny (Krebs a kol., 2005). Aby rodina mohla zmíněné funkce napl-

ňovat, je třeba, aby měla určité kompetence. Základními kompetencemi jsou v oblasti podmínek pro život:

- zajistit si určitou úroveň příjmů, hospodařit s příjmy
- zajistit bydlení
- udržovat domácnost ve stavu odpovídajícím potřebám členů rodiny.

Dalšími kompetencemi dospělých členů rodiny jsou:

- sledovat své fungování v rodině (včetně schopnosti řešit konflikty)
- kooperovat v kontaktech s širší rodinou a se sociálním okolím.

Pokud jde o děti, hlavní kompetence dospělých spočívají:

- v přijímání dětí
- vnímání jejich potřeb a naplňování těchto potřeb
- určování pravidel chování a jejich konzistentním uplatňováním
- monitorování aktivit dětí v době, kdy nejsou s dospělými členy rodiny (Matoušek a kol., 2013).

V pozdně moderní době výrazně ovlivňuje podobu a fungování rodin změna sociálního prostředí. Ta vyvolává změny v interakcích, jak mezi jednotlivými členy, tak ve způsobu, kterým se rodina vztahuje ke svému sociálnímu prostředí. Ztráta sociální ukojenosti a sociální identity rodin a sní spojená nejistota a nejednoznačnost společenských očekávání vůči rodinám významným způsobem ovlivňuje život rodin. Pro rodiny to znamená, že se musí vyrovnat s novými situacemi a výzvami, které mění charakter interakcí jak mezi jednotlivými členy rodiny navzájem, tak mezi nimi a subjekty jejich sociálního prostředí (Matoušek a kol., 2013).

Dnešní rytmus života rodiny, stejně jako dřív, určují existenční starosti, pracovní rytmus. Rodině mnohdy sotva ještě zbývá čas na sebe sama. Má problém se vůbec společně sejit u rodinného stolu. Být spolu všichni pohromadě. (Šrajer, 2008) V některých zemích pochází více než třetina všech narozených dětí z nemanželského poměru a prudce narůstá i podíl lidí, kteří žijí sami (Krebs a kol., 2005). To dokazuje také Garfinkel (2015), který uvádí, že podíl dětí narozených mimo manželství je nyní více než 40%. Při narození, asi polovina těchto rodičů žijí jen ve společné domácnosti.

Rodina je i tak významným přínosem pro celou společnost, pro její civilizační, kulturní a mravní úroveň (Krebs a kol., 2005).

1.1.3 Rodina a zaměstnání

Pokud oba rodiče pracují, musejí se nějak vypořádat s otázkou jak naplnit požadavky kladené péčí o děti stejně jako požadavky zaměstnání. Vedle přerozdělení péče o děti mezi partnery, zapojení další osoby či instituce do péče o děti, je další možností jak požadavky obou sfér uspokojit zkrácený pracovní úvazek alespoň jednoho z parterů (Sirovátka, Bartáková, 2008).

Kuchařová a Heberlová (2008) uvádí, že rodinný život v soukromé sféře a pracovní kariéra ve veřejné sféře jsou dvě základní oblasti lidského života, na něž se upírají životní perspektivy a aspirace většiny lidí. Vzájemný vztah rodinné, tedy soukromé, a profesní či veřejné komponenty života jedince se v průběhu života neustále mění, což je vlastně podkladem pro rozlišování různých životních etap.

Jednou z významných příčin dnešního stavu rodina versus práce je s velkou pravděpodobností běžná zaměstnanost obou rodičů a s tím spojená pracovní vytíženost. Žena se mnohdy vrací večer ze zaměstnání podrážděná, nervózní a unavená stejně jako její muž. Požadavek být srdcem, respektive otcem rodiny se pro ně stává obtížným mnohdy třeba i nerealizovatelným. Osudem nemnoha dětí pak je, že zůstávají často samy bez citového zázemí, v lepším případě svěření do péče shovívavých prarodičů, jinak běhající s klíčem od domu na krku nebo vyesedávající dlouhé hodiny u televize a počítače bez potřebné sociální komunikace. Vytrácí se zde čas a prostor k naslouchání, porozumění a pochopení (Šrajer, 2008).

Sirovátka (2006) také uvádí, že v současné době se v některých firmách zvažuje jak pracovní a rodinou sféru uvést do souladu, nečinit z nich dvě konfliktní. Později tento přístup označuje jako family-friendly neboli společnost přátelská rodině.

Kuchařová a Heberlová (2008) ve své práci uvádí pro ilustraci vývojových změn v životním cyklu, schematické srovnání hlavních životních etap napřed z demografického a následně profesního hlediska. Původní demografické koncepty ži-

votní dráhy se zaměřují na časování, pravděpodobnost výskytu a podmiňující faktory u jednotlivých životních kroků či přechodů. Těmi jsou: osamostatnění se od orientační rodiny, sňatek, narození dítěte, odchod dospělých dětí, odchod do důchodu. Druhou základní linií životního cyklu je profesní dráha. Tradiční životní dráha má tři základní etapy, které absolvují v ryzí podobě především muži a bezdětné ženy. Těmi jsou: vzdělávání, kontinuální zaměstnání na plný úvazek a fáze důchodu.

Profesní dráhu žen lze popsat takto: vzdělávání, první fáze placeného zaměstnání, fáze věnovaná rodině a domácnosti (příp. paralelně se zaměstnáním na zkrácený pracovní úvazek, druhá fáze placeného zaměstnání, fáze pečovatelská o staršího člena rodiny, fáze důchodu (Kuchařová a Heberlová, 2008).

Sirovátka a Bartáková (2008) uvádějí, že představa o tom, že je pro ženy žádoucí sladit požadavek účasti v zaměstnání s péčí o děti, se v (post)moderních společnostech stává normativním předpokladem a osou životních plánů: mladí lidé chtějí mít možnost zakládat rodiny a přitom současně realizovat svou pracovní dráhu.

Dalším klíčovým diferenciacním faktorem je gender. Navzdory změnám v generové dělbě práce a rozvinutí společenských forem podpory žen – matek, všechny zmíněné vlivy podmiňující vývojové proměny životního cyklu se žen dotýkají komplikovanějším způsobem. Má to jeden podstatný důsledek – volby že v uzlových bodech životní dráhy jsou náročnější, zejména v případě často stěžejního rozhodování mezi kariérou a mateřstvím (Sirovátka, 2008).

V České republice, podobně jako v některých jiných postkomunistických zemích, položila rodinná politika po roce 1989 velký důraz na přenesení péče o děti do rodin, aniž by ale podpořila genderovou rovnost. Tento trend byl označen jako re-familializace. Je charakterizován rozvinutou sítí institucí péče o děti ve věku od 3 do 6 let, ale hlavně akcentem na dávky a dlouhou rodičovskou dovolenou, přitom však vysokou zaměstnaností žen. Doposud bylo ale přehlíženo, že jde spíše o repliku či dokonce pokračování modelu, jenž se etabloval již v době socialismu, kdy přes více či méně vynucenou vysokou zaměstnanost žen zůstal tradiční způsob dělby práce v domácnosti takřka nedotčen a navíc „pouze muži mohli mít kariéru“ (Sirovátka a Bartáková, 2008).

Rodinná politika stále více odkládá od orientace k úhradě nákladů na výchovu dítěte či pro-populačních opatření směrem k opatřením, jež by napomáhaly zlepšit možnosti rodičů v pracovním uplatnění, umožnily jim sladit péči o děti a zaměstnání a rozšířit jejich možnosti volby jak uspořádat zaměstnání, péči o děti a práci v domácnosti v průběhu životního cyklu. Politiky harmonizace rodiny a zaměstnání mají za cíl vytvořit vhodný rámec pro realizaci životních plánů rodičů, je proto relevantní se ptát nakolik tyto politiky odpovídají představám a hodnotovým orientacím lidí (Sirovátka a Bartáková, 2008).

Sirovátka a Bartáková (2008) závěrem své práce shrnují: v kontextu harmonizace obou sfér – rodiny a práce – jsou jak péče, tak i pracovní kariéra „ceněnými statky“, jejichž dosažení v souladu s preferencemi rodin je žádoucí nejen v zájmu blahobytu rodin, ale zejména pro celospolečenské možnosti udržet adekvátní míru i rovnováhu veřejných rozpočtů. Jak již jsme zmínili, pro sociální politiku je to výzva poskytnout rodinám lepší možnosti svobodné volby v otázce vstoupit na trh práce a v poskytování péče o děti, a to způsobem a za účasti obou partnerů v takovém rozsahu, jež si chtějí zvolit.

1.2 Regionální rodinná politika

Regionální politika představuje soubor intervencí, zaměřených podle konkrétní situace státu a jeho regionů a podle očekávaných vývojových tendencí, na podporu opatření vedoucích k růstu ekonomických aktivit a lepšímu územnímu rozložení v území a k rozvoji infrastruktury. Základní podmínkou je jasné definování priorit a koncentrace prostředků na tyto priority (MMR,2006).

Historie rodinné politiky

Rodinná politika, která se formovala od počátku padesátých let, byla v tehdejší Československu spojována se sociálními cíli stávajícího politického systému

a prezentována na postavení ženy a jejím plném sociálním a ekonomickém zrovnoprávnění (Krebs a kol., 2005).

Krebs (2005) dále uvádí, že unifikovaná, neadresná a monopolně státem uplatňovaná opatření sociální politiky pro rodiny vznikala postupně a nesystémově, bez občanské účasti rodin na rozhodování při řešení sociálních situací a většinou bez možnosti volby reálných životních stylů rodin, což vše vedlo k vzájemnému odtržení zájmů rodin a státu. Opatření tehdejší rodinné politiky se reálně prováděla v rámci soustavy „společenské pomoci rodinám s dětmi“. Ta představovala soubor opatření, kde většina peněžitých dávek byla pojata jako dávky nemocenského pojištění a stanovena nebo limitována absolutními částkami.

Soustava společenské pomoci rodinám s dětmi byla v předtransformačním období na počátku devadesátých let tvořena prvky přímé i nepřímé finanční pomoci, službami a pomocí naturální. V oblasti podpor se orientovala směrem k sociálně tržnímu systému státní podpory rodin, který v zásadě akceptuje i adresný způsob poskytování státních dávek podporujících rodinu, kdy příjemce dávky musí o ni sám žádat, a u některých dávek nároku na ni předchází také testování příjmů rodin (Krebs a kol., 2005).

Pojetí regionální politiky a regionálního rozvoje se neustále vyvíjí. Za posledních deset let mnohé země vyspělého světa a Evropské unie reformovaly její tradiční pojetí a zaměřily se podrobněji na definované cíle. Byly změněny i cílové segmenty – staly se jimi nově vytvořené regiony, mikroregiony a spádové oblasti (Stejskal, 2009).

Současnost

Rodina, jako nejstarší a základní sociální jednotka společnosti, je ve většině států předmětem zvláštní podpory prostřednictvím opatření rodinné politiky, která je nedílnou součástí sociální politiky státu. V moderní rodinné politice je za rodinu pokládán soubor společně bydlících a hospodařících manželů nebo partnerů s dítětem nebo dětmi, nebo jednoho rodičů s dítětem nebo dětmi (Krebs a kol., 2005). Nukleární rodina se stala objektem sociální politiky (Tomeš, 2010).

Tomeš (2010) dále píše, že moderní veřejnoprávní rodinná politika v demokratické společnosti má povahu uvážené a cílené veřejnoprávní intervence do soukromoprávní oblasti – do nezadatelných práv občanů. Každý má svobodnou volbu při uzavření manželství a při založení rodiny a právo na výchovu svých dětí. Proto tato intervence musí být přesně právně vymezená, definovaná a cílená. Má svá pravidla kodifikovaná v úmluvách a paktech či chartách.

Komplexní prorodinná politika je žádoucí mimo jiné proto, že instituce rodiny trpí v moderní společnosti stále obtížnější slučitelností svých funkcí s požadavky zaměstnání a moderního hospodářství. Kvůli přístupu k přijetí dítěte a volbě počtu dětí v rodině se nabízí eliminace a redukce ekonomické a sociální nejistoty spojené s dětmi, hlavně proto, že většina lidí není z historického a psychologického pohledu schopna realizovat svou základní hodnotovou orientaci, je-li vystavena značnému vlivu opačných stimulů, které realizace těchto hodnot sankcionují (Šrajer, 2008).

Dle Jihočeského kraje (2005) a jeho Koncepce v oblasti rodinné politiky Jihočeského kraje 2010-2015 je rodinná politika politikou průřezovou. Zajišťuje vyvážený poměr mezi ekonomickými a sociálními opatřeními s ohledem na udržitelný rozvoj společnosti. Aktéry rodinné politiky kraje jsou samotné rodiny, organizace pomáhající rodinám a odbory sociálních věcí na regionální a místní úrovni. Jelikož se jedná o politiku průřezovou, zasahuje do nejrůznějších veřejných oblastí života společnosti jako je např. bydlení, školství, zdravotnictví, trh práce, infrastruktura.

Rodina potřebuje pomoc a podporu při řešení problémů ohrožujících její existenci, např. sanací dysfunkčních rodiny, při ohrožení práv některého člena rodiny zneužíváním, týráním (Tomeš, 2010). Zásadní je zde slovo „podpora“ nikoliv „pomoc“. Pomoc v sobě evokuje snahu zastoupit či nahradit roli toho, kterému je pomoc adresována, spolu s nebezpečím vytvoření závislosti a možné manipulace. Podporou je naopak vyjádřen respekt k autonomii rodiny a její soběstačnosti. Jde především o její „ochranu“, posilování její soběstačnosti kompenzací některých nákladů a vytvoření prostoru pro maximální míru svobody v rozhodnutích o záležitostech rodinného života. Tento postoj ovšem nevyklučuje právo státu zakročit ve chvíli porušování lidských práv v rodinách (Šrajer, 2008).

Intervence státu ve vztahu k rodinám jako soukromoprávním institucím má přesně vymezený prostor a vybočení z tohoto prostoru je nežádoucím zásahem do nezadatelných lidských práv zaručených mezinárodně i Listinou základních práv a svobod ČR. Stát na jedné straně musí chránit a podporovat rodiny, na druhé straně chránit zájmy a zdravý vývoj dětí. Podpora při založení rodiny zahrnuje získání bydlení, pomoc při narození dítěte včetně doby těhotenství a doby bezprostředně následující po porodu. Jde také o podporu a pomoc při výchově dětí. (Tomeš, 2010)

Dle Tomeše (2010) se v Evropě historicky vyvinuly tři oblasti, v nichž stát zpravidla intervenuje takto:

- podporuje a pomáhá fungujícím rodinám při narození a výchově jejich dětí
- sanuje problémové rodiny, pokud ohrožují zájmy a rozvoj svých dětí
- chrání děti a pečuje o ně v případech, kdy se rodina rozpadne nebo zanikne.

I v rámci Evropské Unie je rodinná politika především v kompetenci jednotlivých států.

V současnosti lze rodinnou politiku zemí západní Evropy charakterizovat jako komplexní, zahrnující jak finanční dávky poskytované rodinám, tak i všechna opatření veřejnoprávního charakteru. Veřejná sociální politika na pomoc rodině se zpravidla soustřeďuje na: mateřství, rodičovství a rodinu, výchovu a výživu dětí v rodině, ochranu dětí a žen v rodině i mimo ni, pomoc při ztrátě živitele (Tomeš, 2010).

Úkol hodnotového zakotvení rodinné politiky je naléhavý zejména proto, že se významnou měrou nedaří realizovat všechna rodinná přání těch, kteří mají rodinu na jednom z prvních míst svých hodnotových preferencí. Vytvářet co možná nejširší soubor opatření, která by umožňovala svobodnou volbu individuálních rodinných aranžmá, je všeobecně uznávaným očekáváním od rodinné politiky (Oujezdská, 2015).

V rodinné politice, která může mít nakonec různé formy a podoby, by mělo jít z povahy věci a dlouhodobé perspektivy společnosti o komplexní systém podpory zdravé funkční rodiny spolu s podporou jejího zakládání. Primárně z důvodů respektu k důstojnosti člověka a stabilizaci přirozených personálních vztahů a vazeb posilovat schopnost rodiny plnit všechny své přirozené funkce a dále je rozvíjet (Šrajer, 2008).

1.2.1 Cíle rodinné politiky

Krebs (2005) uvádí hlavní cíl, další cíle a nástroje k jejich naplnění. Hlavním cílem rodinné politiky v moderních státech je zmírňování narůstajících nákladů rodin při opatrování mladé generace, realizací principu především sociální solidarity, principu sociální spravedlnosti a principu sociální garance. Nástroji k dosažení těchto cílů pak jsou především přímé peněžní transakce a nepřímé poskytování veřejných statků finanční pomoci slev a výhod. K Důležitým cílům rodinné politiky může patřit také posílení společenské vážnosti rodin a manželství, ochrana svobodného a všestranného rozvoje individua v rodině a chování a zlepšování životních podmínek pro optimální rozvoj dětí. Další cíle rodinné politiky mohou sledovat slučitelnost rodinné funkce a zaměstnání, kde je prostor pro zaměstnavatelské aktivity. To znamená například flexibilitou pracovního času podporovat svět rodičů a napomáhat tak efektivnějšímu a prospěšnějšímu sladění rodičovského poslání a pracovních aktivit občanů.

Dle MPSV (2005) je Obecným cílem rodinné politiky je vytvořit ve společnosti prostředí celkově přátelské rodině. Své cíle realizuje legislativní i nelegislativní cestou, zejména tím, že:

- usiluje o odstranění překážek, kterým jsou rodiny vystaveny a které ohrožují jejich
- stabilitu,
- vytváří podmínky pro fungování rodin a všestranně je podporuje,
- posiluje vědomí rodinných hodnot v celé společnosti,
- posiluje vlastní zodpovědnost rodičů a členů rodin navzájem.“

Dále také uvádí, že cílem rodinné politiky je věnovat soustavnou pozornost životním podmínkám rodin činit vhodná opatření tak, aby byla posilována autonomie rodin a umožňováno jejich svobodné rozhodování při uskutečňování životních plánů.

Aktéři rodinné politiky:

- orgány státní správy na ústřední, regionální i místní úrovni
- orgány samosprávy na regionální a místní úrovni
- občanský sektor (nestátní neziskové organizace, odbory apod.)

- komerční sektor (např. zaměstnavatelé, poskytovatelé komerčních služeb)
 - odborníci (akademická, vědecká a výzkumná sféra)
 - vzdělávací instituce
 - média
 - široká občanská veřejnost (zejména rodiny a její jednotliví členové)
- (MPSV, 2008).

1.2.2 Zásady rodinné politiky

Jihočeský kraj (2005) v Koncepci v oblasti rodinné politiky Jihočeského kraje 2010-2015 pojednává, že jde o plány a představy rodin v oblasti vztahového života, velikosti rodiny, výchovy dětí a v oblasti harmonizace nároků zaměstnání a rodiny. K tomuto cíli vede cesta posilování prorodinného klimatu ve společnosti, v jehož rámci je snadněji dosažitelný politický konsensus k realizaci jednotlivých opatření ve prospěch rodin. Důležitou součástí snahy o vytvoření prorodinného klimatu ve společnosti je zdůrazňování hodnoty stabilní a prosperující rodiny pro plnohodnotné osobní zrání jednotlivce, ale i faktická nenahraditelnost rodiny pro udržitelný rozvoj společnosti.

Stěžejními oblastmi podpory, na které se rodinná politika v současnosti zaměřuje, jsou:

- podpora vytváření vhodných socioekonomických podmínek pro fungování rodin,
- podpora všestranně vyhovujících rodinných a rodičovských kompetencí,
- podpora institutu manželství a jeho společenské prestiže,
- podpora rodin se specifickými potřebami,
- podpora všech subjektů podporujících rodinu (Jihočeský kraj, 2005).

1.2.3 Rodinná politika na území měst a obcí

MPSV (2008) ve svém Metodickém doporučení o Rodinné politice na úrovni krajů a obcí uvádí, že obce a kraje jsou jedněmi z nejdůležitějších aktérů rodinné politiky,

neboť znají potřeby rodin blíže a mají lepší přehled o místních podmínkách. V oblasti podpory rodiny mají široké možnosti jako je např. podpora bydlení, infrastruktury, zřizování mateřských škol, pořádání společenských a propagačních akcí rodinného charakteru, poskytování rozmanitých služeb pro rodiny.

Hlavním cílem regionální rodinné politiky je vytvořit na úrovni krajů a obcí příznivé podmínky pro vznik a fungování rodin (prostředí přátelské rodině) prostřednictvím souhrnu provázaných opatření, spočívají nejen ve finanční podpoře rodiny, ale zejména v podpoře služeb pro rodinu, společensko-kulturních akcí, vzdělávacích a osvětových aktivit, dostupného bydlení, dále přizpůsobováním a budováním infrastruktury (MPSV, 2008).

Specifické cíle jsou:

- dostat rodinu do centra pozornosti regionálních a místních samospráv, tj. v praxi uplatňovat prorodinný úhel pohledu na všechny záležitosti, které se dotýkají života rodin
- podpořit schopnost rodin jednat autonomně při výkonu přirozených funkcí rodiny
- zapojit všechny aktéry na místní úrovni a usilovat o jejich efektivní spolupráci
- motivovat a povzbuzovat rodiny v jejich angažovanosti při tvorbě a realizaci regionální rodinné politiky
- zajistit dostatečnou informovanost občanů o opatřeních, aktivitách rodinné politiky a situaci rodin v regionu či o případných dalších opatřeních týkajících se rodin a dostatečně tato opatření a aktivity propagovat (MPSV, 2008)

Pro představu MPSV (2008) ve svém Metodickém doporučení také uvádí konkrétní opatření vedoucí k naplnění cílů:

1. Projekt Rodinné pasy

- a. Podstatou projektu je systém nabídky slev rodinám s alespoň jedním dítětem do osmnácti let na nejrůznější výrobky a služby poskytované veřejnými i soukromými subjekty. Významným přínosem tohoto opatření je rovněž rozvoj cestovního ruchu a růst příjmů z turistiky. Tento projekt není bohužel realizován v Jihočeském kraji

2. Audit a soutěž Obec přátelská rodině

- a. Označení „Obec přátelská rodině“ náleží obcím iniciujícím a realizujícím prorodinná opatření. Audit měří prorodinnost jednotlivých obcí a zároveň nabízí podněty k dalším prorodinným opatřením. Analýza vede k následnému navržení konkrétních změn a opatření. Po uplynutí daného období je prověřována úspěšnost realizace a v případě dosažení požadovaného stavu obdrží obec certifikát „Obec přátelská rodině“.

Dalšími projekty jsou například Audit a soutěž Kraj přátelský rodině či Podnik přátelský rodině.

Povinností obcí je také zajistit služby předškolní péče a umožňovat provoz jejich různých variant (např. investicí obecních prostředků do rekonstrukce budovy zařízení a zajištěním jeho provozu neziskovým subjektem typu rodinného centra (Barvíková, 2015))

1.3 Aktivity na podporu rodiny

Dle Jihočeského kraje (2005) Koncepce v oblasti rodinné politiky Jihočeského kraje 2010-2015 k harmonizaci rodinného a pracovního života přispívá také rozvoj služeb podporujících fungování novodobé rodiny (např. mateřská centra, rodinné a manželské poradny, centra pro rodinu, volnočasová centra apod.). Tyto služby mají preventivně podpůrný charakter – mají usnadňovat a posilovat manželské soužití a rodičovství, podporovat rodiny v péči o děti a při harmonizaci práce a rodiny.

Jednou z aktivit MPSV je **Příspěvek na provoz mateřských center**. Příspěvek je určen na podporu mateřských center v Jihočeském kraji, které poskytují rodinám s dětmi služby, nespádající svým charakterem do dílce zákona o sociálních službách. Účelem grantového programu je podpořit provoz již existujících a fungujících mateřských center, zajištění aktivit, které nejsou pouze jednorázovými akcemi (Jihočeský kraj, 2005).

Lze rozlišit tři typy aktivit zaměřených na podporu rodiny:

- Sociální služby

- Služby na podporu fungující rodiny
- Činnosti poskytované v rámci sociálně právní ochrany dětí

1.3.1 Sociální služby

Sociální služby, dle MPSV (2013), které jsou zaměřeny na pomoc a podporu jednotlivým členům rodiny a/nebo rodině jako celku nacházejícím se v nepříznivé sociální situaci za účelem prevence sociálního vyloučení. Základními druhy sociálních služeb jsou podle zákona č.108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů:

1. **Sociální poradenství**, které zahrnuje základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství
 - **základní sociální poradenství** je poskytováno v rozsahu podání informace přispívající k řešení sociálně nepříznivé situace zájemcům o sociální službu a uživatelům sociálních služeb, toto sociální poradenství je ze zákona obligatorní činností, kterou musí zajišťovat všechny druhy sociálních služeb;
 - **odborné sociální poradenství** v oblasti poskytování vysoce erudovaného poradenství různým cílovým skupinám uživatelů této služby ocitajících se sociálně nežádoucí situací nejen z titulu věku a zdravotního stavu, ale také z důvodů různých těžkých životních situací vyplývajících z životního cyklu nebo z konfliktního jednání jiných osob. Služba může být realizována v poradenských zařízeních (typicky občanské poradny, manželské a rodinné poradny, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí aj.) a dále terénní formou v běžném prostředí klientů služby.
2. **Služby sociální péče** mají zajistit soběstačnost lidem, kteří ji mají sníženu z důvodu věku nebo dlouhodobě nepříznivé zdravotního stavu. Cílem služeb je zajistit uživatelům zapojení do běžného života společnosti, v případě kdy to vylučuje jejich stav, zajistit jim důstojné prostředí pro jimi určený způsob života v co nejméně omezujícím prostředí. (mezi služby patří např. osobní asistence, pečovatelská služba, odlehčovací

služby, centra denních služeb, denní a týdenní stacionáře, chráněné bydlení)

3. **Služby sociální prevence** mají zabránit sociálnímu vyloučení lidí, kteří jsou jím z různých důvodů ohroženi. Cílem služeb je napomoci uživatelům služeb k překonání nepříznivé sociální situace vedoucí k sociálnímu fungování ve společnosti a současně ochrana společnosti před vznikem a šířením společenských nežádoucích jevů. (mezi služby patří např. raná péče, telefonická krizová pomoc, azylové domy, domy na půl cesty, sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, terénní programy, kontaktní a intervenční centra, nízkoprahová zařízení pro děti a mládež, terapeutické komunity).

1.3.2 Služby na podporu fungující rodiny

Mají preventivní a podpůrný charakter. Jejich účelem je usnadňovat a posilovat partnerské a manželské soužití a rodičovství, podporovat rodiny v péči o děti a při harmonizaci práce a rodiny (MPSV, 2013).

Služby péče o dítě lze považovat za jeden z nejdůležitějších nástrojů, který umožňuje skloubit rodičům pracovní a rodinný život. V dnešní době existuje více možností týkajících se služeb péče o dítě, které se liší od sebe podle věku dítěte, typu zřizovatele, rozsahu služby či dostupnosti (Peclová, 2013).

Služby na podporu fungující rodiny lze dále rozlišit na komerční a nekomerční.

1.3.2.1 Komerčně poskytované služby

- hlídání dětí do tří let věku a nad tři roky věku (provozováno v režimu z. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání)
- pomoc s vedením domácnosti (např. údržba domácnosti, rodinné zásobování - provozováno v režimu z. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání)
- volnočasové a vzdělávací aktivity pro děti (provozováno v režimu z. č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání)

1.3.2.2 Nekomerčně poskytované služby

- mateřská centra
- poskytování volnočasových aktivit pro děti nebo pro rodiny s dětmi (např. centra pro rodinu, družiny)
- podpora v oblasti slučitelnosti profesních a rodinných rolí (zejména přednášková činnost a poradenství)
- podpora a výchova k harmonickému partnerství, manželství a odpovědnému rodičovství (zejména přednášková činnost a kurzy)
- ostatní druhy aktivit k podpoře fungující rodiny

Do této kategorie do jisté míry spadají i jesle fungující jako zdravotnická zařízení a mateřské školy provozované státem, krajem, obcí nebo svazkem obcí, která mohou významně napomoci slučování profesních a rodinných rolí (MPSV, 2013).

1.3.3 Činnosti poskytované v rámci sociálně-právní ochrany dětí

- reventivní činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- poradenská činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- činnost v rámci sociálně-právní ochrany dětí v náhradní rodinné péči
- práce s dětmi vyžadující zvýšenou pozornost v rámci sociálně-právní ochrany dětí
- zřizování zařízení sociálně-právní ochrany dětí (MPSV, 2013).

2 CÍLE A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cílem této bakalářské práce je zmapovat výskyt nekomerčních služeb k podpoře fungující rodiny v českobudějovickém regionu. Dílčím cílem je zjistit využití těchto služeb a názor odborné veřejnosti na existenci těchto služeb.

Výzkumné otázky jsou:

- Jsou nekomerční služby na podporu rodiny vnímány odbornou veřejností jako žádoucí a potřebné?
- Je z hlediska poskytovatelů nekomerčních služeb na podporu rodiny zajištěna dostatečná kapacita služby?

3 METODIKA

Výzkumné šetření pro zodpovězení výzkumných otázek bude provedeno kvalitativní metodou za užití metody dotazování. Zvolenou technikou je polostrukturovaný rozhovor. Pro zmapování služeb jsem zvolila sekundární analýzu dat a obsahovou analýzu dat dokumentů Jihočeského kraje a města České Budějovice.

3.1 Kvalitativní výzkum

Hlavním záměrem kvalitativního výzkumu je objasnit, jak se jedinci v určitém sociálním a kulturním prostředí či aktuální situaci chovají, jakým způsobem si to vysvětlují, jak to vnímají a proč si myslí, že tomu tak je (Hendl, 2008).

Kvalitativní dotazování je hlavní skupinou metod sběru dat v empirickém výzkumu tvoří naslouchání vyprávění, kladení otázek lidem a získávání jejich odpovědí. Dotazování obecně zahrnuje různé typy rozhovorů, dotazníků, škál a testů. Dvě krajní formy dozařování představují na jedné straně různé dotazníky s pevně danou strukturou otázek a uzavřenými otázkami, vyplňované samostatně nebo s cizí pomocí, zadruhé straně volné rozhovory, jejichž struktura není předem dána a které mají mnohdy podobu volného vyprávění subjektu. Střední cesta je v podobě polostrukturovaného dotazování, jež se vyznačuje definovaným účelem, určitou osnovou a velkou pružností celého procesu získávání informací (Hendl, 2005).

3.2 Charakter výzkumného souboru

Typ výběru účelový, k vytvoření výběrového souboru došlo prostřednictvím účelového vzorkování.

Zvolila jsem komunikační partnery z řad odborné veřejnosti a z řad poskytovatelů nekomerčních služeb z českobudějovického regionu a to z center pro rodinu a mateřských center.

Z řad odborné veřejnosti jsem vybrala komunikační partnery vzdělané a pracující v oboru speciální pedagogika, psychologie, pedagogiky a zdravotnictví, dále také s pracovníkem magistrátu města České Budějovice.

Ve výzkumném souboru odborné veřejnosti jsem oslovila 8 komunikačních partnerů, z toho 5 mělo zájem o spolupráci. Co se týče poskytovatelů, oslovila jsem jich 7 a 5 mělo zájem o spolupráci. S komunikačními partnery, kteří měli zájem spolupracovat, se uskutečnil i rozhovor.

Data jsem sbírala v průběhu dvou až tří měsíců osobními rozhovory a emaily s komunikačními partnery. Osobní rozhovory trvaly zhruba 20 minut. Komunikaci přes email jsem zvolila z důvodu vytíženosti některých pracovníků, kteří neměli čas, sejít se osobně a byli radši za emailovou komunikaci. U komunikace přes internet jsem zaslala okruh otázek a následně jsem se při další komunikaci na základě odpovědí doptávala. U osobních rozhovorů jsem využila připravený záznamový arch (viz příloha 9.2) kam jsem si zaznamenala odpovědi (souhrn odpovědí dle archu viz příloha 9.3.).

K vyhodnocení sesbíraných dat jsem užila metodu vytváření trsů, která slouží obvykle k tomu, abychom seskupili a konceptualizovali určité výroky do skupin zejména na základě vzájemné podobnosti mezi identifikovanými jednotkami (Miovský, 2006).

3.3 Vymezení prostoru:

Jak již je uvedeno v názvu, v tomto výzkumu se zaměřuji na respondenty z SO ORP ČB = správní obvod obce s rozšířenou působností České Budějovice.

3.4 Koncepce polostrukturovaného rozhovoru:

- 1) Jsou nekomerční služby na podporu rodiny vnímány odbornou veřejností jako žádoucí a potřebné?
 - Znáte nějaké nekomerční služby ve vašem okolí? Například mateřská centra, centra pro rodinu či přednáškové aktivity pro rodiny?
 - Co si myslíte o nekomerčních službách na podporu běžných rodin, které mají posilovat rodičovství a fungování rodin?
 - Máte s těmito službami osobní či zprostředkovanou zkušenost?
 - Jaké máte představy o dostupnosti těchto služeb ve SO ORP ČB?
 - Jak vnímáte tyto služby? Jsou potřebné či nikoli? Vysvětlíte proč.
 - Jak vidíte vývoj těchto služeb do budoucna?

2) Je z hlediska poskytovatelů nekomerčních služeb na podporu rodiny zajištěna dostatečná kapacita služby?

- Jaká je využitelnost vaší služby?
- O jaké služby mají rodiče nejčastěji zájem?
- Jak vidíte vývoj vašich služeb do budoucna?
- Myslíte si, že by byla potřeba dalších podobných služeb? A proč.
- Jak vnímáte další organizace poskytující tyto služby? Vnímáte konkurenci?

4 VÝSLEDKY

V této kapitole najdeme identifikační údaje komunikačních partnerů a vyhodnocení sesbíraných dat od poskytovatelů a odborné veřejnosti. Komunikační partneři jsou kvůli anonymitě označeni písmeny. Odborná veřejnost A-E, poskytovatelé F-I.

4.1 Identifikační údaje komunikačních partnerů

Komunikační partneři zodpovídali i několik identifikačních otázek typu věk, vzdělání, praxe atd. viz tabulka 1. a 2.

Tabulka 1.: Identifikační údaje komunikačních partnerů z řad odborné veřejnosti

Respondent	Profese	Délka praxe	Věk	Pohlaví
A	Pedagog	8 let	33 let	Žena
B	Zdravotní sestra	5 let	29 let	Žena
C	Psycholog	4 let	32 let	Muž
D	Sociální pracovník	13 let	39 let	Žena
E	Speciální pedagog	15 let	41 let	Žena

Zdroj: Vlastní výzkum

Tabulka 2.: Identifikační údaje komunikačních partnerů z řad poskytovatelů služeb

Respondent	Profese	Délka praxe v těchto službách	Věk	Pohlaví
F	Ekonomická, sociální	10 let	40 let	Muž
G	Pedagogické	15 let	45 let	Žena
H	Sociální práce, pediatrie	8 let	35 let	Žena
CH	Ekonomické, pedagogické	9 let	44 let	Žena
I	Technické	13 let	43 let	Muž

Zdroj: vlastní výzkum

4.2 Interpretace výsledků výzkumného šetření:

Výroky komunikačních partnerů byly rozčleněny do skupin dle určité významovosti tak, aby směřovaly k hledání odpovědí na výzkumné otázky.

Skupiny u odborné veřejnosti:

1. povědomí a zkušenost s NS
2. potřeba NS
3. budoucnost NS

Skupiny u poskytovatelů NS:

1. kapacitní využitelnost NS
2. poskytované služby NS
3. budoucnost NS

4.2.1 Skupina odborné veřejnosti

1. Povědomí a zkušenost s NS

Většina komunikačních partnerů z řad odborné veřejnosti zná několik nekomerčních služeb ve svém okolí. Vědí, kde se zařízení poskytující tyto služby nachází, a někteří vědí od kolegů či známých kde tyto zařízení jsou.

A: *„Znám několik center v mém okolí spíše z doslechu....., do jednoho z nich, ale chodím pravidelně doučovat, neboť mě o to požádala známá, která v tomto centru pracuje.“*

B: *„Ano vím o několika centrech v mém okolí...“*

D: *„Nemůžu říci, že znám všechny tyto služby, ale některé ano....něco málo o nich vím. Některé jsem i navštívila.“*

Několik komunikačních partnerů má s těmito službami i osobní zkušenost, neboť sami tyto služby využívají. Někteří přispívají svou činností k chodu těchto zařízení.

A: *„.... do jednoho z nich, ale chodím pravidelně doučovat, neboť mě o to požádala známá, která v tomto centru pracuje.....Zkušenost mám tedy osobní i zprostředkovanou...“*

D: *„Se službami mám jak osobní tak zprostředkovanou činnost. Několik center jsem měla možnost navštívit, a prohlédnout si je. O jiných jsem se dověděla např. od kolegyně...“*

E: *„Ano znám, některé jsem i sama navštívila se svými dětmi, když byli malé. Moc se nám tam líbilo.“*

Další partneři mají zkušenost zprostředkovanou, například od kolegů z práce, či médií:

B: *„Osobní zatím bohužel ne, jen zprostředkovanou od kolegyň z práce, které se zapojují především u přednášek ohledně porodnictví či první pomoci pro rodiče“*

C: *„...osobní zkušenost bohužel nemám, můžeme mluvit snad o té zprostředkované, např. z odborných periodik.“*

2. Potřebnost NS

Někteří partneři uvedli, že se jim líbí zapojení rodičů a dětí ve společných aktivitách, dále jim samotným se v centrech líbí či si myslí, že tyto centra jsou vhodná pro stmelení rodin a možnost společného trávení volného času.

A: *„...se mi líbí společné zapojení rodičů a dětí do aktivit, a zároveň je to vhodné pro pracovně vytížené rodiče.“*

B: *„Myslím si, že tyto služby jsou důležité..... Posilování a utužování rodiny je velmi důležité, hlavně v dnešní době, kdy rodiny netráví čas spolu. V těchto centrech se alespoň rodina při společných aktivitách sblíží.“*

D: *„Myslím si, že tyto služby jsou pro rodiny velkým přínosem. Je to další místo, kde se mohou zde ve městě k něčemu přiučit něco zažít. A pokud rodina něco podniká společně, je to dobré pro jejich vztahy a stmelení.“*

E: „Myslím, že jsou potřebné. Je to místo kde můžete trávit volný čas se svými dětmi aktivitami, které vás baví a hlavně baví děti. Zažijí něco nového, poznají nové vrstevníky.“

Zde např. partner označuje tyto služby za moderní:

C: „...myslím, že je to v dnešní době moderní. Jednak zakládat tyto centra pro běžné rodiny a jednak jako rodič s dětmi do těchto center docházet.“

Otázku o dostupnosti si většina partnerů spojila především s dostupností místní

B: „Dostupnost by měla být jistě i v přístupnosti např. MHD či pěšky, pokud by centrum bylo v blízkosti bydliště...“

C: „...u dostupnosti je důležitá lokalita a blízkost vhodné infrastruktury.“

E: „Měli by být určitě blízko bydliště...“.

Tito partneři se zaměřili na dostupnost především kapacitní, čili zda je služba přístupná všem, kdo ji chtějí navštívit.

A: „Myslím, že by měli tyto služby být dostupné pro všechny rodiče s dětmi, kteří o to mají zájem. A chtějí taková centra navštěvovat.“

D: „...i kapacita těchto služeb je dostatečná, takže rodiče, kteří o tyto služby mají zájem, mají i možnost je navštěvovat.“

V otázce potřebnosti těchto služeb se komunikační partneři naprosto shodli, že jsou tyto služby potřebné, jako hlavní důvod uvádějí společné aktivity rodiny, sblížení, vhodné využití volného času.

A: „Vnímám je jako potřebné, neboť to vidím jako dobré místo pro stmelení rodičů a dětí při společných aktivitách.“

B: „...tyto služby jsou velmi důležité. Rodina se díky ní sblíží a tráví spolu čas, který by si nejspíše jinak nenašli.“

D: „Určitě je vnímám jako potřebné, už jen samotná škála organizací zajišťující tyto služby svědčí o tom, že je o ně zájem.“

E: „Vnímám je jako potřebné..... pro děti je to skvělá příležitost jak se otrkat, poznat vrstevníky ale i děti mladší a starší než jsou oni sami.“

3. Budoucnost NS

Vývoj služeb do budoucna vidí partneři pozitivně. Předpokládají růst těchto služeb a větší zájem o tyto služby ze strany rodičů i města.

A: „...myslím, že jsou tyto služby ze stran rodičů žádané, tudíž i do budoucna se budou tyto služby rozvíjet.“

B: „Do budoucna bohužel nevidím, ale doufám, že se tyto služby budou dále rozvíjet ...“

C: „Nu pokud půjde vývoj takto dál, myslím, že se budou tyto služby stále rozšiřovat.“

E: „Doufám, že vývoj bude spíše růst a nebudou tyto centra zanikat ...“

4.2.2 Skupina poskytovatelů služeb

1. Kapacitní využitelnost NS

Zde se komunikační partneři především shodli, že využitelnost jejich služby je v průměru kolem 80%. U některých aktivit uvádí menší, ale u většiny spíše větší účast.

Partneři uvedli průměrné procentuální využití.

F: „Myslím, že využitelnost našeho centra je pro nás i uživatele dostačující, většinu programů a aktivit naplníme zhruba ze **70-80%**.“

H: „...cca z **80-90%** jsme naplněni. Většina uživatelů dochází pravidelně po celý rok.“

CH: „V průměru je využitelnost naší služby **80%**, rozděleno na aktivity tak cvičení pro dospělé 90%, programy pro rodiče s dětmi 90 % a kroužky pro děti i 100% využití.“

Tito partneři uvedli využitelnost spíše v počtu uživatelů za rok.

G: „Máme pravidelné uživatele cca 800 za rok, plus k tomu další občasní či nový uživatelé. Kapacitně dle kroužků býváme z **80%** naplněni.“

I: „...Máme zhruba **1000** pravidelných návštěvníků ročně, plus další.“

V otázce potřebnosti dalších těchto služeb se v drtivé většině shodli, že nyní není potřeba dalších podobných služeb. Neboť si myslí, že trh je nyní přesycen.

F: „Myslím, že ne, dokud nebude poptávka přesahovat nabídku, měli bychom být schopni dosavadní zájem uspokojit. Tudiž není potřeba, aby vznikala další centra.“

G: „Nemyslím si, že jsou potřeba další takové služby nad počet, jež jsou teď...“

CH: „V naší lokalitě není potřeba zvyšovat podobných služeb, poptávku pokryjeme.“

I: „Další podobné služby vznikají pořád, a osobně si myslím, že je lokální trh již přesycený, na to aby vznikali úspěšně další organizace.“

H „.....momentálně vznikají i další nová centra a je toho tudiž dost.“

2. Poskytované služby NS

V největší míře mají rodiče zájem o aktivity pro děti, dále aktivity rodič+dítě a většinou v poslední řadě cvičení pro rodiče, i když svou obsazeností se tyto aktivity také vyrovnávají aktivitám pro děti.

F: „... volné dopolední i odpolední herny pro děti s rodiči, dále například večerní setkání rodičů či tematické výlety.“

CH: „...dopolední programy pro rodiče a děti vedené lektorem, dále také zpívání, cvičení, výtvarnou výchovu, cvičení s batolátky či cvičení pro dospělé asi 10 druhů.“

Dalšími aktivitami vyhledávanými často rodiči jsou např. příměstské tábory, přednáškové činnosti, plavání a bazárky:

G: „...jesličky, školičku a hlídání dětí. Dále hlavně o aktivity pro děti – tvořivé, hudební či dramatické kroužky, logopedie, cvičení. Rodiče také navštěvují cvičení pro rodiče s dětmi, večerní přednáškové činnosti či bazárky.“

H: „...cvičení rodič+dítě, volnočasové aktivity, dále příměstské tábory, jednorázové akce, kulturní akce a přes školní rok i doučování.“

I: „...plavání s dětmi, příměstské tábory, cvičení a o další kurzy pro rodiče a děti.“

3. Budoucnost NS

Někteří poskytovatelé vidí vývoj svých služeb hlavně podle poptávky rodičů, které se snaží přizpůsobovat. Někteří pro tuto chvíli jsou spokojeni a chtějí tak nadále pokračovat.

F: „Pro tuto chvíli naplňujeme poptávku, tudíž bychom v tomto dobrém chtěli pokračovat i nadále...“

H: *„Do budoucna vidíme náš vývoj velmi dobře, zájem je veliký a snažíme se přizpůsobit poptávce....“*

CH: *„Vývoj do budoucna vidíme jako stabilizovaný, chtěli bychom pokračovat v tom, co děláme nadále, popř. se přizpůsobit poptávce.“*

I *„Průběžně se snažíme reagovat na rodiče již v průběhu roku a popřípadě tak pozměňovat služby již během roku....“*

V některých případech je ve změnách do budoucna o změnu nabízených kroužků z důvodu nezájmu o některé dosavadní:

H: *„...Rozšiřovat zatím nemusíme, spíše jde o změnu či výměnu aktivit.“*

CH: *„...Od září už tak budeme mít nové kroužky přírodovědy a zruší se zpět, o který se ztratil zájem.“*

G: *„...Co se týče nových kroužků či aktivit, většinou je o nějaký menší zájem, tak se zruší a snažíme se nahradit něčím novým.“*

Do budoucna by své služby chtěl rozšířit komunikační partner G:

G *„Do budoucna bychom chtěli rozšířit naše služby i do jiných lokalit, z důvodů poptávky rodičů....“*

Na otázku o konkurenci tři z pěti komunikačních partnerů uvedli, že další organizace nevnímají, jako konkurenci ba naopak s nimi spolupracují.

F: *„Se spoustou podobných organizací spolupracujeme, tudíž je rozhodně nevnímáme jako konkurenci.“*

H: *„Rozhodně se nevnímáme jako konkurence, ba naopak. Spolupráce nám dává možnost rozvíjet se a nabídnout tak mnohem více našim uživatelům.“*

CH: *„Další organizace tohoto typu určitě nevnímáme jako konkurenci, spolupracujeme např. v Síti MC či Radambuk*

Dva komunikační partneři uvádí, že s některými dalšími organizacemi tohoto typu spolupracují, ale s některými ne:

G: „Většinou s dalšími organizacemi blíže spolupracujeme, tudíž je jako konkurenci nevnímáme. Některé organizace však ano.“

I: „S některými dalšími organizacemi spolupracujeme, např. jim pronajímáme bazén či jiné prostory. S některými jinými organizacemi nespolečně pracujeme, nehrají podle nás fair-play.“

5 DISKUZE

Ve své práci jsem se zabývala rodinou, běžnou rodinou, pro kterou jsou zde prostřednictvím regionální politiky krajů a obcí dostupné nekomerční služby. Cílem práce bylo zjistit, jak jsou tyto služby využívány a co si o těchto službách myslí odborná veřejnost.

Na základně rozhovorů s odbornou veřejností lze říci, že všichni odborníci se s nekomerčními službami na podporu rodiny svým způsobem setkali. Čtyři komunikační partneři vědí o těchto službách ve svém okolí. Tři z nich některé z center dokonce navštívili, jeden o těchto centrech slyšel, a jeden se setkal pouze s článkem o těchto centrech. Co se týče názorů oslovených odborníků na tyto služby, čtyři z pěti se shodli, že jde o služby prospěšné rodině, kdy mají rodiče a děti možnost zažít něco společného, v jiném prostředí a s dalšími vrstevníky. Jeden označil tyto služby za moderní. V otázce dostupnosti tři odborníci uvedli, že je důležité lokální umístění, aby to rodiny neměli daleko, další dva odborníci pojali dostupnost z pohledu kapacity a přístupnosti služby, kdy uvedli, že je žádoucí, aby byly služby dostupné pro zájemce. Na potřebnosti se všichni partneři shodli, uvádějí tyto služby jako potřebné a mezi hlavní důvody potřebnosti řadí společné aktivity dětí a rodičů, společně strávený čas. Při otázce jak vidí tyto služby do budoucna, se odborníci opět shodli. Myslí si, že se tyto služby budou do budoucna spíše rozšiřovat než zanikat, že o ně bude větší zájem. Jeden z komunikačních partnerů dokonce uvedl, že doufá, že i do budoucna se bude město podílet na vzniku nových center. Tím se dostáváme k propojenosti těchto služeb s regionální rodinou politikou, kde jsou hlavními aktéry obce a kraje. Jak uvádí MPSV (2005) v Národní koncepci podpory rodin s dětmi jsou obce a kraje jedněmi z nejdůležitějších aktérů rodinné politiky, neboť znají potřeby rodin blíže, mají lepší přehled o místních podmínkách a disponují širokou škálou kompetencí, díky nimž mohou realizovat řadu pro-rodinných opatření. Na to reaguje SO ORP ČB (2008), který ve svém Strategickém plánu města pro rok 2008-2013 se zabývá zlepšení kvality života v bodech rozvíjení dostupnosti sítě mateřských škol a předškolních zařízení a dále se také zabývá rozvojem sociálních slu-

žeb dle potřeb uživatelů. Čímž se jasně zabývá podporou rodin, přizpůsobenou přímo rodinám v SO ORP ČB.

Dle rozhovorů s poskytovateli nekomerčních služeb ve správním obvodu obce s rozšířenou působností České Budějovice, lze říci, že využitelnost těchto služeb je dle poskytovatelů velmi dobrá. Shodně uvádí obsazenost dle jednotlivých kurzů či kroužků v průměru na 80%. Z toho můžu usuzovat, že zájem je veliký a stále jsou volná místa i pro další zájemce. Poskytovatelé také uvedli o co je největší zájem, jde o: vybavenost zařízení, dále uvádí jako nejžádanější kroužky pro děti, cvičení rodičů s dětmi, cvičení pro rodiče. U „vybavenějších“ jde i o plavání, či solnou jeskyni a bazárky. Do budoucna je hlavním plánem poskytovatelů uspokojit poptávku rodičů, což se jim zatím daří. Někteří do budoucna vidí rozvoj svých služeb, většina se shodla na uzpůsobení poskytovaných kroužků, např. obměna méně žádaného a navštěvovaného za nový. Dále z rozhovorů také vyplynulo, že většina komunikačních partnerů si myslí, že vznik dalších podobných center není pro tuto chvíli zapotřebí, zdá se jim trh přesycený. Lze to doložit jejich využitelností, kdy uvádí zaplnění služby z 80%, tudíž se dá říci, že pro tuto chvíli přesahuje nabídka poptávku. V poslední řadě jsem se z rozhovorů dověděla o spolupráci mezi těmito organizacemi. Čtyři poskytovatelé uvedli, že spolupracují s ostatními, jeden poskytovatel vyjádřil nesouhlas s některými praktikami určitých organizací, a tudíž řekl, že spolupracují jen s některými. Dokládá to Síť Mateřských center (dále je Síť MC), či spolupráce přes organizaci Radambuk. Kdy Síť MC propojuje na tři stovky mateřských a rodinných center napříč územím Čech, Moravy a Slezska a poskytuje jim podporu, poradenství i nejrozličnější vzdělávací služby (Síť MC, 2009) Radambuk je zkratka názvu Rada dětí a mládeže Jihočeského kraje, jeho základní funkcí je z pohledu Krajského úřadu JČK v reprezentativním zastoupení sdružení dětí a mládeže kraje. Je konzultantem a oponentem na veškeré připravované i probíhající činnosti úřadu směrem ke spolkům dětí a mládeže (Radambuk, 2012).

Závěrem lze říci, že odborná veřejnost má představu o nekomerčních službách na podporu běžných rodin a setkali se i s některými centry. Shodují se na rostoucím vývoji

do budoucna. Oproti tomu poskytovatelé zatím budoucnost vidí spíše stabilizovanou. Jsou připraveni na poptávku rodičů a snaží se jí přizpůsobit. Myslím si, že vývoj bude probíhat dle jejich představ. Vznikem dalších a dalších těchto služeb, nebude potřeba, aby jednotlivé organizace se zvětšovali, a ačkoli se nevidí jako konkurence, myslím, že časem se budou zaměřovat hlavně na to, aby nenabízeli stejné služby jako v jiné organizaci, neboť rodiče si budou moc v přesyceném trhu vybírat.

Diskuze výzkumných otázek

V souvislosti s první výzkumnou otázkou a po porovnání rozhovorů lze říci, že odborná veřejnost má o nekomerčních službách dobrou představu. Nevidí je jako nepotřebné či nežádoucí, ba naopak. Uvědomují si důležitost práce s rodinou, a hlavně práci rodiny na sobě samé. Jak řekl komunikační partner B: *„Posilování a utužování rodiny je velmi důležité, hlavně v dnešní době, kdy rodiny netráví čas spolu. V těchto centrech se alespoň rodina při společných aktivitách sblíží.“* Z toho vyplývá, že odborná veřejnost tyto služby rozhodně bere za přínosné a žádoucí.

Druhá výzkumná otázka byla také zodpovězena, neboť z rozhovorů je patrné, že využitelnost a zájem o tyto služby je velký. Čtyři komunikační partneři uvedli, že průměrná zaplněnost kurzů či kroužků je 80%. Podrobněji to uvádí komunikační partner CH: *„V průměru je využitelnost naší služby 80%, rozděleno na aktivity tak cvičení pro dospělé 90%, programy pro rodiče s dětmi 90 % a kroužky pro děti i 100% využití.“* Lze tedy říci, že využitelnost těchto služeb je dle získaných informací v průměru 80%.

6 ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se v teoretické části pokusila podat zprávu o tom, jak se měnila rodina, hlavně na našem území v průběhu několika staletí. A také jak se vyvíjela a měnila rodinná politika, zvláště pak regionální rodinná politika.

Ve výzkumné části jsem si vybrala z rodinné politiky služby na podporu fungující rodiny, především nekomerční služby, které jsem se snažila zmapovat a na základě zmapování zodpovědět výzkumné otázky. Zajímalo mě, jaká je využitelnost těchto služeb a jaký je názor odborné veřejnosti na tyto služby.

Výzkumný soubor tvořili komunikační partneři z řad odborné veřejnosti a poskytovatelů nekomerčních služeb. Všichni partneři byli osloveni ve SO ORP ČB. Šetření bylo provedeno pomocí polostrukturovaného rozhovoru, který obsahoval 5-6 otázek. K vyhodnocení jsem užila metodu trsů. Vytvořila jsem skupiny odpovědí s tématy: Povědomí a zkušenost s NS (nekomerční služby), Potřebnost NS, Budoucnost NS. A u skupiny poskytovatelů NS: Kapacitní využitelnost NS, Poskytované služby NS, Budoucnost NS.

Z výzkumu jsem se dověděla, že využitelnost nekomerčních služeb je u dotázaných poskytovatelů cca 80%, což ukazuje, že z řad rodičů je o tyto služby velký zájem a z řad poskytovatelů je nabízena dostatečná kapacita služby. Dále jsem se také dověděla, že odborná veřejnost má pozitivní zkušenost s těmito službami a rozhodně ji považují za potřebnou.

Do budoucna lze dle rozhovorů předpokládat, že rodiny budou tyto nekomerční služby i nadále využívat a poskytovatelé se budou snažit uspokojit poptávku rodičů. Další diskutovanou otázkou pro budoucí témata, by mohla být otázka podpory státu obcím a krajům, kteří zajišťují tyto služby pro rodiny.

7 POUŽITÉ ZDROJE

- BÁRTLOVÁ, S., S. MATULAY. *Sociologie zdraví, nemoci a rodiny*. Martin: OSVE-
TA, 2009. ISBN 978-80-8063-306-6
- BARVÍKOVÁ, J. Konference Sladování pracovního, rodinného a soukromého života:
výzva současnosti. *Fórum sociální politiky*. 2015. Praha: VUPSV, č. 2. ISSN
1802-5854
- BERANOVÁ, K. Životní situace rodin dlouhodobě žijících na dávkách sociální pomoci.
[online]. České Budějovice, 2008. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita, Zdra-
votně sociální fakulta. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z:
http://www.theses.cz/id/byaomk/downloadPraceContent_adipIdno_11220?lang=en;furl=%2Fid%2Fbyaomk%2FdownloadPraceContent_adipIdno_11220;so=nx;in-fo=1;isshlet=Mart%C4%9B%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dmarti%26start%3D40 .
- COLEMAN, J.W. a H. R. KERBO. *Social problems*. United States: 9th ed, 2006. ISBN
0-13-154053-X
- ČARMICKÁ, H. Sociální aspekty v přístupu k rodičovství v ČR. [online]. České Budě-
jovice, 2007. Diplomová práce. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta.
[cit. 2015-05-04]. Dostupné z:
<http://theses.cz/id/5hqtzo/?furl=%2Fid%2F5hqtzo%2F;lang=en>.
- FUKEROVÁ, H. *Půlstoletí české rodiny*. [online]. České Budějovice, 2008. Bakalářská
práce. Jihočeská univerzita. Teologická fakulta. [cit. 2015-05-10]. Dostupné z:
<http://invenio.nusl.cz/record/80559>
- GARFINKEL, I. a A. ZILANAWALA. *Fragile families in the American welfare state*.
Elsevier Ltd, 2015. ISSN 01907409. [cit. 2015-07-30]. Dostupné z:
<http://www.scopus.com/record/display.url?eid=2-s2.0-84934963700&origin=resultslist&sort=plf->

f&src=s&st1=family&nlo=&nlr=&nls=&sid=906BE3CA36B09617B01A833A82064DFD.WXhD7YyTQ6A7Pvk9A1A%3a2780&sot=b&sdt=cl&cluster=scosubjabbr%2c%22SOCIO%22%2ct&sl=21&s=TITLE-ABS-KEY%28family%29&relpos=41&relpos=1&citeCnt=0&searchTerm=TITLE-ABS-KEY%28family%29+AND+%28LIMIT-TO%28SUBJAREA%2C%5C%26quot%3BSOCIO%5C%26quot%3B+%29+%29+

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2. aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008, ISBN 978-80-7367-485-4

HENDL, J. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005, ISBN 80-7367-040-2

JIHOČESKÝ KRAJ. *Koncepce v oblasti rodinné politiky a sociálně právní ochrany dětí na území Jihočeského kraje pro období 2010-2015* [online]. České Budějovice, 2010, [cit. 2015-04-15]. Dostupné z: http://www.kraj-jihocesky.cz/2007/koncepce_v_oblasti_rp_a_spod_na_uzemi_jihoceskeho_kraje_na_obdobi_2010_2015.htm

KREBS, V. a kol. *Sociální politika*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-050-5

KUCHAŘOVÁ, V. a V. HEBERLOVÁ. *Rodina a zaměstnání v průběhu životního cyklu*. In: Sirovátka, T. a O. Hora. *Rodina, děti a zaměstnání v České společnosti*. Brno: ALBERT, 2008. ISBN 978-80-7326-140-5

LINHART, J., PETRUSEK, M., VODÁKOVÁ, A., MAŘÍKOVÁ, H. *Velký sociologický slovník*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.

MATOUŠEK, O. a kol. *Encyklopedie sociální práce*. Praha: PORTÁL, 2013. ISBN 978-80-262-0366-7

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje České republiky*. Praha, 2006 [cit. 2015-07-24]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/cs/Podpora-regionu-a-cestovni-ruch/Regionalni-politika/Koncepce-Strategie/Strategie-regionalniho-rozvoje-Ceske-republiky-na>

- MIOVSKÝ, M. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. České Budějovice: GRADA, 2006. ISBN 80-247-1362-4
- MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. Praha: SLON, 2008. ISBN 978-80-86429-87-8
- MPSV, ČR. *Metodické doporučení Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Rodinná politika na úrovni krajů a obcí*. Praha: MPSV, 2008, ISBN 978-80-86878-82-9
- MPSV, ČR. *Národní koncepce podpory rodin s dětmi*. [online]. Praha, 2005, [cit. 2015-06-04]. Dostupné z: http://www.mpsv.cz/files/clanky/7958/Narodni_koncepce_podpory_rodin_s_detmi.pdf
- MPSV, ČR. *Národní koncepce rodinné politiky*. [online]. Praha, 2005, [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf
- MPSV, ČR. *Rodina a ochrana práv dětí*. [online]. Praha, 2013, [cit. 2015-06-04]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/cs/4>
- NAVRÁTILOVÁ, J. *Role sociálních služeb v rodinné politice*. *Sociální práce*, 2007, č. 1, s. 106-114. ISSN 1213-6204.
- OUJEZDSKÁ, M. *Rodinná politika – jaké hodnoty a principy hledáme*. *Fórum sociální politiky*. 2015. Praha: VUPSV, č. 3. ISSN 1802-5854
- PECLOVÁ, K. *Kombinace pracovního a rodinného života pohledem žen*. [online]. České Budějovice, 2013. Diplomová práce. Jihočeská univerzita, Zdravotně sociální fakulta. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://theses.cz/id/itq3g1>.
- RADAMBUK, *Rada dětí a mládeže Jihočeského kraje*. 2012, [cit. 2015-06-22]. Dostupné z: <http://www.radambuk.cz/>
- SIROVÁTKA, T. a H. BARTÁKOVÁ. *Harmonizace rodiny a zaměstnání v ČR a role sociální politiky*. In: Sirovátka, T. a O. Hora. *Rodina, děti a zaměstnání v České společnosti*. Brno: ALBERT, 2008. ISBN 978-80-7326-140-5
- SIROVÁTKA, T. a O. HORA. *Rodina, děti a zaměstnání v České společnosti*. Brno: ALBERT, 2008. ISBN 978-80-7326-140-5

- SIROVÁTKA, T. *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně. Fakulta sociálních studií, Institut pro výzkum reprodukce a integrace společnosti. 2006. ISBN 80-7326-104-9
- SÍŤ MC, *Úkoly sítě MC v ČR*. [online]. Praha, 2009, [cit. 2015-06-20]. Dostupné z: <http://www.materska-centra.cz/sit-mc-v-cr/ukoly-site-mc-v-cr/>
- SOUKUPOVÁ, B. *Harmonizace pracovního a rodinného života současné české společnosti*. [online]. České Budějovice, 2010. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita. Pedagogická fakulta. [cit. 2015-06-04]. Dostupné z: <http://invenio.nusl.cz/record/50903/?ln=cs>
- STATUTÁRNÍ MĚSTO ČESKÉ BUDĚJOVICE. *Strategický plán na podporu města pro rok 2008-2013*. České Budějovice: 2008. [cit. 2015-07-04]. Dostupné z: http://www.c-budejovice.cz/SiteCollectionDocuments/SPM_CB_verze_1582008FINALPOSEAhodnoceni_bezp%C5%99%C3%ADloh-0260.pdf
- STEJSKAL, J. a J. KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-588-2
- ŠRAJER, J., L. MUSIL. *Etické kontexty sociální práce s rodinou*. Brno: ALBERT, 2008. ISBN 978-80-7326-145-0
- TOMEŠ, I. *Úvod do teorie a metodologie sociální politiky*. Praha: PORTÁL, 2010. ISBN 978-80-7367-680-3
- Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů
- ZEMKOVÁ, K. *Vývoj rodinné politiky v české republice a její současná podoba*. [online]. České Budějovice, 2012. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita. Pedagogická fakulta. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://www.theses.cz/id/r2vyo3?info=1;isshlret=form%3B;zpet=%2Fvyhledavani%2F%3Fsearch%3Dform%26start%3D36>

ŽÁKOVÁ, Z. *Prorodinná opatření na úrovni obce ve vybrané lokalitě*. [online]. České Budějovice, 2013. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita. Zdravotně sociální fakulta. [cit. 2015-05-04]. Dostupné z: <http://theses.cz/id/wp882o>

8 KLÍČOVÁ SLOVA

aktivity k podpoře rodiny

českobudějovický region

nekomerční služby na podporu rodiny

regionální rodinná politika

rodina

9 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

- Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru (9.1)
- Záznamový arch (9.2)
- Souhrnné odpovědi dle záznamového archu (9.3)
- Seznam zmapovaných nekomerčních služeb v českobudějovickém regionu (9.4)

9.1 Seznam otázek polostrukturovaného rozhovoru

Otázky pro odbornou veřejnost:

- a) Jsou nekomerční služby na podporu rodiny vnímány odbornou veřejností jako žádoucí a potřebné:
- Znáte nějaké nekomerční služby ve vašem okolí? Například mateřská centra, centra pro rodinu či přednáškové aktivity pro rodiny?
 - Co si myslíte o nekomerčních službách na podporu běžných rodin, které mají posilovat rodičovství a fungování rodin?
 - Máte s těmito službami osobní či zprostředkovanou zkušenost?
 - Jaké máte představy o dostupnosti těchto služeb ve SO ORP ČB?
 - Jak vnímáte tyto služby? Jsou potřebné či nikoli? Vysvětlete proč.
 - Jak vidíte vývoj těchto služeb do budoucna?

Otázky pro poskytovatele těchto služeb:

- b) Je z hlediska poskytovatelů nekomerčních služeb na podporu rodiny zajištěna dostatečná kapacita služby:
- Jaká je využitelnost vaší služby?
 - O jaké služby mají rodiče nejčastěji zájem?
 - Jak vidíte vývoj vašich služeb do budoucna?
 - Myslíte si, že by byla potřeba dalších podobných služeb? A proč.
 - Jak vnímáte další organizace poskytující tyto služby? Vnímáte konkurenci?
- c) Doplnující identifikační otázky:
- profese
 - délka praxe
 - pohlaví
 - věk

9.2 Záznamový arch

9.2.1 Pro odbornou veřejnost:

Záznamový arch – odborná veřejnost

Dobrý den,

jsem studentkou Jihočeské univerzity, Zdravotně sociální fakulty, obor Rehabilitačně psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Píši bakalářskou práci na téma Family - mainstreaming v českobudějovickém regionu, kde se zabývám nekomerčními službami pro běžné rodiny, jako jsou Mateřská centra, rodinná centra či další organizace zabývající se přednáškovou činností pro rodiny. Tímto bych vás chtěla požádat o spolupráci na výzkumu, kde se zabývám výzkumnou otázkou:

„Jsou nekomerční služby na podporu rodiny vnímány odbornou veřejností jako žádoucí a potřebné?“

Otázky:

- 1) Znáte nějaké nekomerční služby ve vašem okolí? Například mateřská centra, centra pro rodinu či přednáškové aktivity pro rodiny?

- 2) Co si myslíte o nekomerčních službách na podporu běžných rodin, které mají posilovat rodičovství a fungování rodin?

- 3) Máte s těmito službami osobní či zprostředkovanou zkušenost?

4) Jaké máte představy o dostupnosti těchto služeb ve SO ORP ČB?

5) Jak vnímáte tyto služby? Jsou potřebné či nikoli? Vysvětlíte proč.

6) Jak vidíte vývoj těchto služeb do budoucna?

9.2.2 Pro poskytovatele nekomerčních služeb:

Záznamový arch – poskytovatelé nekomerčních služeb

Dobrý den,

jsem studentkou Jihočeské univerzity, Zdravotně sociální fakulty, obor Rehabilitačně psychosociální péče o postižené děti, dospělé a seniory. Píši bakalářskou práci na téma Family - mainstreaming v českobudějovickém regionu, kde se zabývám nekomerčními službami pro běžné rodiny, jako jsou Mateřská centra, rodinná centra či další organizace zabývající se přednáškovou činností pro rodiny. Tímto bych vás chtěla požádat o spolupráci na výzkumu, kde se zabývám výzkumnou otázkou:

„Je z hlediska poskytovatelů nekomerčních služeb na podporu rodiny zajištěna dostatečná kapacita služby?“

Otázky:

- 1) Jaká je využitelnost vaší služby?

- 2) Jaké služby mají rodiče nejčastěji zájem?

- 3) Jak vidíte vývoj vašich služeb do budoucna?

- 4) Myslíte si, že by byla potřeba dalších podobných služeb? A proč.

- 5) Jak vnímáte další organizace poskytující tyto služby? Vnímáte konkurenci?

9.3 Souhrnné odpovědi dle záznamového archu

Od odborné veřejnosti:

A

1. „Znám několik center v mém okolí spíše z doslechu, do jednoho z nich, ale chodím pravidelně doučovat, neboť mě o to požádala známá, která v tomto centru pracuje.“
2. „Nevím jak v jiných centrech, ale v centru do kterého docházím, se mi líbí společné zapojení rodičů a dětí do aktivit, a zároveň je to vhodné pro pracovní vytížené rodiče.“
3. „Zkušenost mám osobní i zprostředkovanou. Ale víc věřím v osobní zkušenosti, takže posuzuji hlavně podle své práce v nejmenovaném centru.“
4. „Myslím, že by měli tyto služby být dostupné pro všechny rodiče s dětmi, kteří o to mají zájem. A chtějí taková centra navštěvovat.“
5. „Vnímám je jako potřebné, neboť to vidím jako dobré místo pro stmelení rodičů a dětí při společných aktivitách.“
6. „Nevím jak v jiných centrech či jak to v nich přesně chodí, ale co jsem mohla vidět, myslím, že jsou tyto služby ze stran rodičů žádané, tudíž i do budoucna se budou tyto služby rozvíjet.“

B

1. Ano vím o několika centrech v mém okolí, ale osobně jsem se o ně zatím nijak zvlášť nezajímala.
2. Myslím si, že tyto služby jsou důležité jak pro nefungující rodinu, tak i pro rodinu, která funguje normálně. Posilování a utužování rodiny je velmi důležité, hlavně v dnešní době, kdy rodiny netráví čas spolu. V těchto centrech se alespoň rodina při společných aktivitách sblíží.
3. Osobní zatím bohužel ne, jen zprostředkovanou od kolegyně z práce, které se zapojují především u přednášek ohledně porodnictví či první pomoci pro rodiče

4. *Dostupnost by měla být jistě i v přístupnosti např. MHD či pěšky, pokud by centrum bylo v blízkosti bydliště. Vhodné by také bylo, aby službu mohl využít snad každý, kdo má zájem.*
5. *Jak už jsem zodpověděla v předešlé otázce, tyto služby jsou velmi důležité. Rodina se díky ní sblíží a tráví spolu čas, který by si nejspíše jinak nenašli.*
6. *Do budoucna bohužel nevidím, ale doufám, že se tyto služby budou dále rozvíjet a že díky nim mnoho rodin stmelí.*

C

1. *„Bohužel neznám tyto služby ve svém okolí, občas jsem zachytil nějaký článek na toto téma, ale nevěnoval jsem tomu přílišnou pozornost.“*
2. *„Ačkoli tyto služby opravdu dobře neznám, dle toho mála co jsem se o nich doslechl si myslím, že je to v dnešní době moderní. Jednak zakládat tyto centra pro běžné rodiny a jednak jako rodič s dětmi do těchto center docházet.“*
3. *„Jak jsem již řekl před chvílí, osobní zkušenost bohužel nemám, můžeme mluvit snad o té zprostředkované, např. z odborných periodik.“*
4. *„Nevím, kde jsou zde tyto centra, ale myslím, že u dostupnosti je důležitá lokalita a blízkost vhodné infrastruktury.“*
5. *„Dle toho, že o tomto tématu píšete, soudím, že jsou tyto služby opravdu žádané. Z hlediska potřeby si myslím, že jakékoli služby sblížující rodinu jsou potřebné.“*
6. *„Nu pokud půjde vývoj takto dál, myslím, že se budou tyto služby stále rozšiřovat.“*

D

1. *„Nemůžu říci, že znám všechny tyto služby, ale některé ano, neboť Město České Budějovice spolufinancuje některá tyto centra. Takže něco málo o nich vím. Některé jsem i navštívila.“*
2. *„Myslím si, že tyto služby jsou pro rodiny velkým přínosem. Je to další místo, kde se mohou zde ve městě k něčemu přiучit něco zažít. A pokud rodina něco podniká společně, je to dobré pro jejich vztahy a stmelení.“*

3. *„Se službami mám jak osobní tak zprostředkovanou činnost. Několik center jsem měla možnost navštívit, a prohlédnout si je. O jiných jsem se dověděla např. od kolegyně, či známých které mají malé děti a jedno z těchto center navštěvují a jsou velmi spokojeni.“*
4. *„Dle poznatků, které mám, o centrech v této lokalitě soudím, že jsou dobře dostupná, rozmístění je řekněme souměrné, nejsou všechny na jednom místě. A co vím, tak i kapacita těchto služeb je dostatečná, takže rodiče, kteří o tyto služby mají zájem, mají i možnost je navštěvovat.“*
5. *„Určitě je vnímám jako potřebné, už jen samotná škála organizací zajišťující tyto služby svědčí o tom, že je o ně zájem.“*
6. *„Doufám, že i do budoucna se bude město podílet na vzniku nových center zajišťující nekomerční služby pro rodiny.“*

E

1. *„Ano znám, některé jsem i sama navštívila se svými dětmi, když byli malé. Moc se nám tam líbilo.“*
2. *„Myslím, že jsou potřebné. Je to místo kde můžete trávit volný čas se svými dětmi aktivitami, které vás baví a hlavně baví děti. Zažijí něco nového, poznají nové vrstevníky.“*
3. *„Jak již jsem řekla, centrum pro rodinu jsem navštívila i se svými dětmi, a kdybych měla mít další, určitě bych toho využila znova. Mám i kolegyně, které občas tyto služby navštíví.“*
4. *„Měli by být určitě blízko bydliště, přece jen cesta s malými dětmi přes celé město není vždy příjemná a klidná. Když je to kousek, jsou děti klidnější.“*
5. *„Vnímám je jako potřebné, v dnešní době nemá rodič tolik volného času, tak je rád za každý volný čas s dětmi, který si můžou společně užít. Navíc pro děti je to skvělá příležitost jak se otrkat, poznat vrstevníky ale i děti mladší a starší než jsou oni sami.“*
6. *„Doufám, že vývoj bude spíše růst a nebudou tyto centra zanikat, byla by to škoda.“*

Od poskytovatelů nekomerčních služeb:

F

1. *„Myslím, že využitelnost našeho centra je pro nás i uživatele dostačující, většinu programů a aktivit naplníme zhruba ze 70-80%.“*
2. *„Rodiče mají nejčastěji zájem o volné dopolední i odpolední herny pro děti s rodiči, dále například večerní setkání rodičů či tematické výlety.“*
3. *„Pro tuto chvíli naplňujeme poptávku, tudíž bychom v tomto dobrém chtěli pokračovat i nadále. Prozatím nemáme plány do budoucna, které by se lišily od dosavadních činností.“*
4. *„Myslím, že ne, dokud nebude poptávka přesahovat nabídku, měli bychom být schopni dosavadní zájem uspokojit. Tudíž není potřeba, aby vznikala další centra.“*
5. *„Se spoustou podobných organizací spolupracujeme, tudíž je rozhodně nevnímáme jako konkurenci.“*

G

1. *„Máme pravidelné uživatele cca 800 za rok, plus k tomu další občasní či nový uživatelé. Kapacitně dle kroužků býváme z 80% naplnění.“*
2. *„Rodiče mají nejčastěji zájem o jesličky, školičku a hlídání dětí. Dále hlavně o aktivity pro děti – tvořivé, hudební či dramatické kroužky, logopedie, cvičení. Rodiče také navštěvují cvičení pro rodiče s dětmi, večerní přednáškové činnosti či bazárky.“*
3. *„Do budoucna bychom chtěli rozšířit naše služby i do jiných lokalit, z důvodů poptávky rodičů. Co se týče nových kroužků či aktivit, většinou je o nějaký menší zájem, tak se zruší a snažíme se nahradit něčím novým.“*
4. *„Nemyslím si, že jsou potřeba další takové služby nad počet, jež jsou teď. Myslím, že mnoho center by se mělo zaměřit na svou kvalifikaci a rozvoj.“*
5. *„Většinou s dalšími organizacemi blízce spolupracujeme, tudíž je jako konkurenci nevnímáme. Některé organizace však ano.“*

H

1. „Mohu říci, že zájem o naše služby je velký, cca z 80-90% jsme naplněni. Většina uživatelů dochází pravidelně po celý rok.“
2. „Rodiče mají nejvíce zájem o cvičení rodič+dítě, volnočasové aktivity, dále příměstské tábory, jednorázové akce, kulturní akce a přes školní rok i doučování.“
3. „Do budoucna vidíme náš vývoj velmi dobře, zájem je veliký a snažíme se přizpůsobit poptávce. Rozšiřovat zatím nemusíme, spíše jde o změnu či výměnu aktivit.“
4. „Myslím, že každá taková organizace, centrum či spolek je potřebný, jde přece o děti a rodiče, nicméně momentálně vznikají i další nová centra a je toho tudíž dost.“
5. „Rozhodně se nevnímáme jako konkurence, ba naopak. Spolupráce nám dává možnost rozvíjet se a nabídnout tak mnohem více našim uživatelům.“

CH

1. „V průměru je využitelnost naší služby 80%, rozděleno na aktivity tak cvičení pro dospělé 90%, programy pro rodiče s dětmi 90 % a kroužky pro děti i 100% využití.“
2. „Rodiče na rodičovské dovolené mají zájem především o dopolední programy pro rodiče a děti vedené lektorem, dále také zpívání, cvičení, výtvarnou výchovu, cvičení s batolátky či cvičení pro dospělé asi 10 druhů.“
3. „Vývoj do budoucna vidíme jako stabilizovaný, chtěli bychom pokračovat v tom, co děláme nadále, popř. se přizpůsobit poptávce. Od září už tak budeme mít nové kroužky přírodovědy a zruší se zpět, o který se ztratil zájem.“
4. „V naší lokalitě není potřeba zvyšovat podobných služeb, poptávku pokryjeme.“
5. „Další organizace tohoto typu určitě nevnímáme jako konkurenci, spolupracujeme např. v Síti MC či Radambuk

I

1. „Využitelnost naší služby je pro nás uspokojivá. Máme zhruba 1000 pravidelných návštěvníků ročně, plus další.“

2. *„Rodiče mají nejvíce zájem o plavání s dětmi, příměstské tábory, cvičení a o další kurzy pro rodiče a děti.“*
3. *„Průběžně se snažíme reagovat na rodiče již v průběhu roku a popřípadě tak pozměňovat služby již během roku. Jinak si myslím, že budoucnost máme dobrou, vzhledem k tomu co vše poskytujeme a jaké máme zázemí.“*
4. *„ Další podobné služby vznikají pořád, a osobně si myslím, že je lokální trh již přesycený, na to aby vznikali úspěšně další organizace.“*
5. *„ S některými dalšími organizacemi spolupracujeme, např. jim pronajímáme bazén či jiné prostory. S některými jinými organizacemi nespolupracujeme, nehrají podle nás fair-play.“*

9.4 Seznam zmapovaných nekomerčních služeb v českobudějovickém regionu

Baby centrum Šikulka

Rudolfovská tř. 634, České Budějovice
www.sikulka.com

Pomněnka o.s.

Matice školské 17, ČB
www.centrumpomnenka.estranky.cz

Dětské centrum Beruška

Ul. Boženy Němcové 53, ČB
www.mchcb.cz

Dětské centrum Mlád'átka

J. Dietricha 30, ČB
www.dcmladatka.cz

Spokojená rodinka

Fráni Šrámka 31/1170
www.spokojenarodinka.cz

Diecézní centrum pro rodinu

Široká 27, České Budějovice
www.dcr.bcb.cz

Křesťanské rodinné centrum Petrklíč

Žižkova 250/4, České Budějovice,
37001
www.petrklic-krc.cz

Kulturně vzdělávací centrum Pansofie

Dům umění, nám. Přemysla Otakara II.
38, České Budějovice, 370 01
www.pansofie.cz

M – Centrum pro mladou rodinu, Mateřské centrum Máj

Ant. Barcala 2, České Budějovice 370
05
www.mc-maj.com

Mateřské centrum Caplík

Obchodní centrum IGY Pražská 24,
České Budějovice, ArtIgy, 4.patro (bý-
valá Bazilika)
www.caplik.unas.cz

Rodinné centrum Emanuel, o. s.

Otavská 9, 37011 České Budějovice
www.rcemanuel.cz

Rodinné centrum ROZÁRKA

Průběžná 2503/38, 370 04 České Buděj-
ovice 2
www.rozarka.eu

VICTORY sdružení dětí a maminek,

o.s. – Centrum vědomého rodičovství

A. Barcala 45, 370 05 České Budějovi-

ce – sídlo sdružení, Lannova 63, 370 01

České Budějovice – provozovna

www.victorysdruzeni.cz